

Nr 15.

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt) jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 19 januari 1951 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 33, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).

Propositionen innehåller i huvudsak följande.

Såsom ett led i åtgärderna att begränsa mindre angelägna investeringar föreslås i propositionen att en särskild skatt, benämnd investeringskatt, i vissa fall skall erläggas av rörelseidkare, som under år 1951 öka sitt varulager eller anskaffa inventarier.

Skatt utgår om vid lagerökning den dolda reserven — skillnaden mellan anskaffningsvärde och bokfört värde — samtidigt ökat och beräknas å ett beskattningsbart belopp, som motsvarar reservökningen eller, om värdet av lagerökningen är lägre, sistnämnda värde. Beräkning av värdet av lagerökning och av ökning av dold reserv skall därvid i regel ske vid jämförelse med lagret vid 1949 års utgång.

Om inventarier anskaffats utgår skatt å ett beskattningsbart belopp, som i regel motsvarar skillnaden mellan den avskrivning å dessa inventarier, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, och den avskrivning, som motiveras av förslitning eller värdeförsämring. Beskattningsbart belopp, som nu sagts, beräknas endast för rörelseidkare, som vid inkomsttaxeringen åtnjuta fri avskrivning beträffande dylika inventarier.

Skatt föreslås skola utgå med 10 % av det beskattningsbara beloppet.

För att förhindra, att rörelseidkare kringgå bestämmelserna genom att vid lagerökning icke öka den dolda reserven eller genom att icke avskryva nyanskaffade inventarier utan i stället i vinstreglerande syfte göra avsättningar till pensions- eller andra personalstiftelser eller till investeringsfonder, föreslås att jämväl dylika avsättningar skola föranleda skyldighet att erlägga investeringskatt. Utan att dylik skatt utgår kunna dock avsätt-

ningar göras till särskild investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier och i viss omfattning till pensions- eller andra personalstiftelser.

Det vid propositionen fogade författningsförslaget är av följande lydelse.

Förslag

till

förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt).

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Skyldighet att erlagga investeringskatt i enlighet med vad i denna förordning stadgas åligger fysisk eller juridisk person, som idkar rörelse och som vid taxering till statlig inkomstskatt för det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställs år 1952, (*beskattningsåret*),

a) befinnes hava, i samband med ökning av lager av tillgångar avsedda för omsättning eller förbrukning i rörelsen, ökat dold reserv i lagret på sätt i 4 § sägs;

b) medgives avdrag för avskrivning å maskiner eller andra för stadigvarande bruk i rörelsen avsedda inventarier med högre belopp än i 5 § angives;

c) medgives avdrag för avsättning till pensionsstiftelse eller annan personalstiftelse med högre belopp än i 6 och 7 §§ sägs eller medgives avdrag för avsättning till investeringsfond utöver vad i 8 § angives.

Skyldighet att erlagga investeringskatt i anledning av avdrag varom under b) förmåles ifrågakommer endast för rörelseidkare, som jämlikt punkt 4 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen tillgodonjuter fri avskrivning å inventarier.

Beträffande rörelseidkare, som på grund av omläggning av räkenskapsåret icke åsättes taxering till statlig inkomstskatt år 1952 eller nämnda år taxeras till dylik skatt för beskattningsår, omfattande kortare tid än tolv månader, skall vad i denna förordning sägs angående beskattningsåret äga tillämpning beträffande ett vart av de beskattningsår, för vilka taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställs åren 1952 och 1953.

2 §.

Från skyldighet att erlagga investeringskatt frikallas:

a) systembolag som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, så ock aktiebolag från vilket utdelningen i sin helhet tillfaller staten;

- b) innehavare av apotek, såvitt avser apoteksrörelsen;
- c) rörelseidkare, som icke driver annan rörelse än bank-, emissions- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse;
- d) rörelseidkare, som jämte annan rörelse driver penningrörelse, såvitt avser placeringar av förvaltade medel i aktier, obligationer, lånefordringar med mera sådant; samt
- e) rörelseidkare, vars sammanlagda omsättning under beskattningsåret icke överstiger 200 000 kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

3 §.

Investeringskatt skall utgå med 10 procent av det till dylik skatt beskattningsbara beloppet.

Skattebelopp understigande 100 kronor skall icke debiteras.

4 §.

Beträffande *varulager* utgöres det till investeringskatt beskattningsbara beloppet av skillnaden mellan den dolda reserven i varulagret vid beskattningsårets utgång och den dolda reserven i lagret vid utgången av det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1950 (*jämförelselagret*), dock högst ett belopp motsvarande lagerökningens värde.

Har rörelse påbörjats å sådan tid att det första räkenskapsåret utgått efter den 28 februari 1950, skall varulagret vid nämnda räkenskapsårs ingång utgöra jämförelselager.

Om beskattningsbart belopp för viss skattskyldig skall beräknas för två beskattningsår, skall det belopp, som enligt bestämmelserna ovan i denna paragraf beräknas för det senare av dessa år, minskas med det beskattningsbara beloppet för det föregående året och återstoden utgöra beskattningsbart belopp för det senare året.

(Se vidare anvisningarna.)

5 §.

Beträffande maskiner eller andra för stadigvarande bruk avsedda *inventarier* utgöres det till investeringskatt beskattningsbara beloppet av skillnaden mellan den avskrivning å dylika inventarier, som medgivits vid taxeringen till statlig inkomstskatt, och den avskrivning som godkännes enligt bestämmelserna nedan i denna paragraf.

Vid beräkning av det till investeringskatt beskattningsbara beloppet godkännes beträffande sådana inventarier med en beräknad varaktighetstid överstigande tre år, som anskaffats under beskattningsåret, ej högre avskrivning än 10 procent för år eller, där det för visst slag av rörelse befinnes uppenbart att nämnda avskrivning avsevärt understiger den genom slitning normalt uppkomna värdeminskningen, 20 procent för år av anskaffningskostnaden. Beträffande inventarier i övrigt medgives vid ifrågasvarande beräkning avskrivning enligt samma grunder som vid inkomsttaxeringen.

Har den skattskyldige för beskattningsåret såsom skattepliktig intäkt upptagit ersättning genom avyttring av inventarier eller ersättning på grund av försäkring för förlust av inventarier eller har den skattskyldige under beskattningsåret tagit investeringsfond i anspråk för avskrivning å inventarier utan att fondavsättningen återföres till beskattning, skall vid beräkning av det till investeringskatt beskattningsbara beloppet avskrivning å under samma år anskaffade inventarier godkännas med i första hand ett belopp, motsvarande den nyssnämnda intäkten eller de ianspråktagna fondmedlen. Därutöver må avskrivning enligt bestämmelserna i andra stycket första punkten godkännas med 10 respektive 20 procent för år av anskaffningskostnaden, därvid anskaffningskostnaden dock skall anses utgöra allenast det efter förenämnda avskrivning återstående oavskrivna värdet.

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

Beträffande avsättning till *pensionsstiftelse* utgöres det till investeringskatt beskattningsbara beloppet av skillnaden mellan den avsättning, för vilken avdrag medgives vid taxeringen till statlig inkomstskatt, och den avsättning, som måste verkställas för att stiftelsens förmögenhet vid beskattningsårets utgång skall uppgå till det belopp, som erfordras för att jämte framtida avgifter säkerställa de pensioner, jämte dyrtidstillägg eller andra därmed jämförliga tillägg, vilka enligt gjorda utfästelser eller inom vederbörande företag tillämpad sedvänja högst skola utgå.

Vid beräkningen av det belopp, vartill stiftelsens förmögenhet vid beskattningsårets utgång sålunda högst må uppgå, skall hänsyn tagas endast till anställda, som vid beskattningsårets ingång uppnått tjugufem års ålder, och må de framtida avgifterna icke antagas lägre än de från tjugufem år till pensionsåldern oföränderliga avgifter, som skolat erfordras för att säkerställa de i första stycket avsedda pensionsförmånerna för dessa anställda.

7 §.

Beträffande avsättning till *annan personalstiftelse än pensionsstiftelse* utgöres det till investeringskatt beskattningsbara beloppet av skillnaden mellan den avsättning, för vilken avdrag medgives vid taxeringen till statlig inkomstskatt, och den avsättning, som erfordras för att säkerställa bindande utfästelser, gjorda före ingången av det beskattningsår för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställs år 1952.

8 §.

Beträffande avsättning till *investeringsfond* utgöres det till investeringskatt beskattningsbara beloppet av det belopp, varmed avdrag vid taxeringen till statlig inkomstskatt medgives för avsättning till annan investeringsfond än särskild fond för ersättande av förlorade inventarier.

9 §.

Om skattskyldig bedriver flera rörelser, vilka äro att anse såsom skilda förvärvskällor, skall beräkning av beskattningsbart belopp enligt envar av 4—8 §§ ske för rörelserna gemensamt.

Äkta makar, som båda driva rörelse, äro enligt denna förordning att anse som två av varandra oberoende skattskyldiga.

10 §.

Det till investeringsskatt beskattningsbara beloppet utgöres av summan av de enligt bestämmelserna i 4—9 §§ beräknade beskattningsbara beloppen och utföres i fulla hundratal kronor så att överskjutande belopp, som ej uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

Beträffande handelsbolag, kommanditbolag, enkelt bolag eller rederi skall det till investeringsskatt beskattningsbara beloppet beräknas för företaget såsom sådant. Investeringsskatt påföres däremot de särskilda delägarna, envar med belopp som på honom belöper. Motsvarande skall gälla beträffande s. k. gruvbolag.

(Se vidare anvisningarna.)

11 §.

Undantag må, helt eller delvis, medgivas

a) från bestämmelserna i 4 § i fråga om skattskyldig, som påbörjat rörelsen under beskattningsåret eller kort tid dessförinnan eller vars jämförelselager på grund av eldsvåda eller därmed jämförlig händelse varit onormalt lågt;

b) från bestämmelserna i 4 och 5 §§, därest fråga är om lagerökning eller inventarieförvärv, som föranletts av övertagande av annat företags verksamhet eller som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet;

c) från bestämmelserna i 5 §, därest fråga är om inventarieförvärv, varom bindande avtal träffats före den 1 oktober 1950, och tillämpningen av bestämmelserna skulle medföra avsevärda betalningssvårigheter för den skattskyldige.

Frågor om medgivande av dylika undantag skola handläggas av en av Kungl. Maj:t utsedd nämnd. Nämnden, för vilken Kungl. Maj:t utfärdar instruktion, skall bestå av fem ledamöter med suppleanter, en för varje ledamot. Konungen förordnar en av ledamöterna att vara ordförande i nämnden och annan ledamot att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i sådan egenskap. Ordföranden skall vara eller hava varit innehavare av domarämbete. Övriga ledamöter skola utses så att i nämnden komma att företrädas insikt och erfarenhet beträffande näringsliv och taxeringsfrågor.

Mot nämndens beslut må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola hava inkommit till finansdepartementet sist å tjugonde dagen efter den dag klaganden erhållit del av beslutet. Ändå att klagan föres går beslutet i verkställighet, där Kungl. Maj:t icke annorlunda förordnar.

12 §.

1 mom. Taxeringsförordningens bestämmelser angående taxering till statlig inkomstskatt skola i tillämpliga delar, med de avvikelser som nedan stadgas, lända till efterrättelse med avseende å taxering till investeringsskatt.

Med taxeringsintendent avses i denna förordning jämväl allmänna ombudet hos den mellankommunala prövningsnämnden.

2 mom. Investeringskatt må icke anses som avdragsgill kostnad vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt.

13 §.

1 mom. Till ledning för taxering till investeringsskatt skall rörelseidkare, vars sammanlagda omsättning under beskattningsåret överstiger 200 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen foga en särskild på heder och samvete avgiven deklaration, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Uppgiftsskyldighet enligt första stycket föreligger icke för rörelseidkare, som i 2 § a)—c) avses.

2 mom. Företag som i 10 § andra stycket avses, vars omsättning under beskattningsåret överstiger 200 000 kronor, skall utan anmaning för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt, för envar delägare avgiva deklaration som i 1 mom. sägs, avseende hela företaget, med uppgift om den å delägaren belöpande andelen av det för företaget beräknade, till investeringsskatt beskattningsbara beloppet.

3 mom. Annan än den, som är uppgiftspliktig på grund av bestämmelserna i 1 och 2 mom., är pliktig att efter anmaning, inom tid som i anmaningen anges, avgiva deklaration som i 1 mom. sägs, dock ej därest frihet från skattskyldighet föreligger enligt bestämmelserna i 2 § a)—c).

4 mom. Efter anmaning är envar, som enligt bestämmelserna i 1—3 mom. är skyldig avgiva deklaration, pliktig att i den omfattning, som i anmaningen anges, meddela för taxering till investeringsskatt erforderliga uppgifter utöver dem, som lämnas i deklaraionsformuläret.

5 mom. Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration för taxering till investeringsskatt skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna självdeklaration hava motsvarande tillämpning; dock skall, beträffande deklaration enligt 1 mom. här ovan, den i 39 § 1 mom. första stycket taxeringsförordningen stadgade påföljden för underlåtenhet att avlämna självdeklaration inträda endast därest den skattskyldige underlåtit att efterkomma anmaning.

Rörande påföljd för underlåtenhet att avlämna deklaration i fall som avses i 2 mom. skola taxeringsförordningens bestämmelser om underlåtenhet att avlämna uppgifter, varom förmäles i 34 § samma förordning, äga motsvarande tillämpning.

(Se vidare anvisningarna.)

14 §.

Taxering till investeringsskatt sker i den kommun, där den skattskyldige skall taxeras till statlig inkomstskatt, och verkställs av vederbörande taxeringsnämnd.

Därest taxeringsnämnd, på grund av att särskild deklaration trots anmäning icke avgivits eller att utredning icke kunnat verkställas, beträffande viss skattskyldig underlåtit att verkställa taxering till investeringsskatt eller åsatt taxering, som av nyss angiven grund kan antagas vara felaktig, åligger det taxeringsnämndens ordförande att senast den 15 juni eller, såvitt angår Stockholm, den 30 juni under taxeringsåret lämna vederbörande taxeringsintendent skriftligt meddelande härom. Har länsstyrelsen medgivit utsträckning av den tid, inom vilken taxeringsnämnds arbete skall vara avslutat, må länsstyrelsen jämväl förordna om utsträckning av tiden för lämnande av ifrågakarande meddelande.

Taxeringsintendent samt medlem av prövningsnämnd må jämväl efter utgången av taxeringsåret framställa yrkande angående taxering till investeringsskatt. I fråga om yrkande, som nyss sagts, skall vad i 97 a § andra stycket samt 104 a § andra stycket taxeringsförordningen är stadgat icke äga tillämpning.

15 §.

Deklaration eller annan uppgift enligt denna förordning skall av vederbörande myndighet biläggas och åtfölja den självdeklaration, till vilken den an knyter. Vad i 56 § 1 mom. taxeringsförordningen stadgas beträffande självdeklaration skall äga tillämpning jämväl beträffande handling, som enligt vad nu sagts skall biläggas självdeklaration.

Rätt att taga del av självdeklaration samt av deklARATIONER och andra uppgifter enligt denna förordning skall tillkomma jämväl ordförande och ledamöter i den i 11 § omförmälda nämnden, så ock hos nämnden anställd personal. Rörande förbud för person, som sålunda fått del av självdeklaration eller deklARATION eller annan uppgift enligt denna förordning, att offentliggöra eller yppa dess innehåll skola föreskrifterna i 56 § 1 mom. och 57 § taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

16 §.

För taxering till investeringsskatt må granskning av skattskyldigs bokföring enligt bestämmande i varje särskilt fall av taxeringsintendenten verkställas av person, som verkställer bokföringsgranskning enligt taxeringsförordningen. Taxeringsförordningens föreskrifter skola härvid äga motsvarande tillämpning.

17 §.

1 mom. Beträffande besvär över taxering till investeringsskatt skola taxeringsförordningens föreskrifter om taxering till statlig inkomstskatt äga motsvarande tillämpning med iakttagande av att besvärsrätt tillkommer den skattskyldige och vederbörande taxeringsintendent.

2 mom. Äro för viss skattskyldig besvär samtidigt anhängiga över taxering enligt denna förordning och enligt taxeringsförordningen, böra besvärren prövas i samband med varandra.

Därest efter anförda besvär eller eljest taxering till statlig inkomstskatt

för åren 1952 och 1953 ändras eller påföres någon, skall samtidigt vidtagas därav betingad ändring i taxeringen till investeringsskatt.

3 mom. Därest genom beslut av prövningsnämnd eller utslag av Kungl. Maj:t eller kammarrätten sådan ändring sker i den skattskyldiges taxering till statlig inkomstskatt, att taxeringen till investeringsskatt bör bestämmas till annat belopp än som skett, och ändring i sistnämnda taxering icke vidtagits enligt 2 mom., må besvär med yrkande om ändring i taxeringen till investeringsskatt anföras hos prövningsnämnden eller, om denna taxering redan varit föremål för beslut av kammarrätten, vilket ej överklagats, eller av Kungl. Maj:t, hos den som meddelat beslutet. Är sistnämnda taxering i annan ordning föremål för prövning av kammarrätten eller Kungl. Maj:t, skola besvären anföras hos kammarrätten eller Kungl. Maj:t för att prövas i sammanhang med målet i övrigt.

Rätt att anföras besvär som nu sagts tillkommer den skattskyldige, där han ej gjort sig skyldig till underlåtenhet, som enligt 13 § 5 mom. första stycket föranleder påföljd som där sägs, samt vederbörande taxeringsintendent. Beträffande tiden för besvarens ingivande och handläggningen av desamma skola bestämmelserna i 124 a § 1 mom. taxeringsförordningen äga motsvarande tillämpning.

4 mom. Eftertaxering till investeringsskatt må ej ske.

18 §.

Vad i 15 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt är stadgat om rätt för beskattningsnämnd att medgiva dödsbo efter skattskyldig befrielse från erläggande av dylik skatt samt vad i 15 § 2 mom. nämnda förordning är stadgat om dödsbos och dödsbodelägares ansvarighet för dylik skatt skall äga motsvarande tillämpning i fråga om investeringsskatt.

19 §.

Har skattskyldig överlåtit lagertillgångar å fysisk eller juridisk person, med vilken han är i intressegemenskap, och måste det med hänsyn till omständigheterna antagas att överlåtelsen skett för att nedbringa det till investeringsskatt beskattningsbara beloppet eller har den skattskyldige i sådant syfte vidtagit annan jämförlig åtgärd, skall det beskattningsbara beloppet så beräknas, som om dylik åtgärd icke vidtagits.

20 §.

Om ansvar i vissa fall för den, som i deklaration enligt denna förordning lämnat oriktig uppgift, stadgas i skattestrafflagen.

Har någon i intyg, varom i anvisningarna till 13 § förmåles, uppsåtligen eller av oaktsamhet lämnat oriktig uppgift, ägnad att leda till frihet från skatt eller till för låg sådan, straffes, där ej gärningen eljest är belagd med straff, med dagsböter.

21 §.

Uppbördsförordningens bestämmelser angående statlig inkomstskatt skola äga motsvarande tillämpning beträffande investeringsskatt.

22 §.

Av taxeringen till investeringsskatt föranledda särskilda kostnader bestridas av statsmedel.

23 §.

Kungl. Maj:t äger utfärda för tillämpning av denna förordning erforderliga föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1952.

Anvisningar

till 2 §.

Därest beskattningsåret omfattar kortare eller längre tid än tolv månader skall med omsättning under beskattningsåret enligt denna förordning förstås beräknad omsättning för tolv månader. Därvid skall den verkliga omsättningen under beskattningsåret anses fördela sig lika å de månader beskattningsåret omfattar.

till 2 och 10 §§.

Därest omsättningen under beskattningsåret för företag, som avses i 10 § andra stycket, icke överstiger 200 000 kronor, föreligger icke skattskyldighet med avseende å den av företaget bedrivna verksamheten.

till 4 §.

1. Med dold reserv i varulagret vid beskattningsårets utgång respektive i jämförelselagret förstås skillnaden mellan, å ena sidan, lagrets anskaffningsvärde eller dess återanskaffningsvärde vid beskattningsårets utgång, därest detta värde är lägre, samt, å andra sidan, lagrets bokförda värde.

Värdet av lagerökningen beräknas till skillnaden mellan, å ena sidan, lagrets anskaffningsvärde vid beskattningsårets utgång eller, om återanskaffningsvärdet vid angivna tidpunkt är lägre, sistnämnda värde samt, å andra sidan, jämförelselagrets anskaffningsvärde eller, om återanskaffningsvärdet vid beskattningsårets utgång är lägre, jämförelselagrets återanskaffningsvärde.

Har den i räkenskaperna gjorda värdesättningen å lagret frångåtts vid inkomsttaxeringen, skall vid beräkningen av dold reserv i stället för bokfört värde upptagas det värde å lagret som åsatts vid taxeringen.

2. Om prisstegring å lagret ägt rum efter den balansdag, till vilken jämförelselagret hänför sig, och utredning företes angående jämförelselagrets värde, beräknat efter de priser, som tillämpats vid uppskattningen av lagrets värde vid beskattningsårets utgång, skall den dolda reserven i jämförelselagret ävensom lagerökningens värde beräknas med utgångspunkt från det sålunda framräknade värdet å jämförelselagret.

3. Har efter den balansdag, till vilken jämförelselagret hänför sig, investeringsfond tagits i anspråk för nedskrivning av varulagret, utan att

fondavsättningen återföres till beskattning, skall såsom dold reserv anses allenast det belopp, varmed den dolda reserven överstiger beloppet av de ianspråktaga fondmedlen.

Med investeringsfond avses i denna förordning allenast fond som avsatts av obeskattade medel.

4. För tillgångar, som framställts inom det egna företaget, skall såsom anskaffningsvärde anses direkta tillverkningskostnader (material och arbetslöner) ökade med indirekta tillverkningskostnader, varvid hänsyn dock ej behöver tagas till ränta å eget kapital.

5. För okuranta varor skall anskaffningsvärdet i princip upptagas till ett värde, som förhåller sig till det verkliga anskaffningsvärdet för varorna på samma sätt som beräknat utförsäljningspris å varorna förhåller sig till normalt utförsäljningspris för kuranta varor.

till 5 §.

1. Avdrag för årlig värdeminskning skall för alla sådana inventarier, som i 5 § andra stycket första punkten avses, beräknas efter antingen 10 eller 20 procent. Avdrag med 20 procent må medgivnas endast om det är uppenbart, att ett värdeminskningsavdrag beräknat efter 10 procent av anskaffningskostnaden för samtliga i bruk varande inventarier avsevärt understiger den värdeminskning inventariebeståndet undergått under beskattningsåret; såsom exempel å rörelse av här avsett slag må nämnas omnibus- och biltrafikrörelse.

2. Har rörelseidkaren för tidigare beskattningsår njutit avdrag för nedskrivning å kontrakt rörande inventarier, vilka levereras under nu ifrågasvarande beskattningsår, skall såsom anskaffningskostnad för inventarierna anses allenast det vid leveranstillfället återstående, oavskrivna värdet.

till 10 §.

Med rederi förstås i denna förordning allenast sådant rederi, som avses i 53 § 2 mom. kommunalskattelagen.

till 13 §.

Uppgifter skola lämnas bl. a. om anskaffningsvärdena å varulagret vid beskattningsårets utgång respektive å jämförelselagret. Om beräkningen av nämnda värden skulle medföra betydande svårigheter må, om lagerökning icke förekommit eller om den dolda reserven icke ökat, uppgiftsskyldigheten anses fullgjord genom att auktoriserad revisor, som för beskattningsåret varit ordinarie revisor i företaget, intygar att beskattningsbart belopp enligt bestämmelserna i 4 § icke föreligger, samt lämnar redogörelse för de principer efter vilka värderingen av lagren skett samt de omständigheter i övrigt varå uttalandet stöder sig.

Efter anmaning skall dock även i dylikt fall utredning om anskaffningsvärdena företes.

Till utskottets behandling ha hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 301 av herr *Åman* och II: 399 av herr *Fagerholm* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte besluta den ändringen i förslaget till investeringsskatt 11 § c) att ur författningstexten utgår satsen 'och tillämpningen av bestämmelserna skulle medföra avsevärda betalningssvårigheter för den skattskyldige'»;

2) de likalydande motionerna I: 305 av herr *Domö* m. fl. och II: 412 av herr *Birke* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt)»;

3) de likalydande motionerna I: 306 av herrar *Ohlon* och *Nordenson* samt II: 407 av herr *Edström* m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen för sin del måtte besluta, att stadgandet i 11 § b) i det i propositionen nr 33 framlagda förslaget till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) skall erhålla följande ändrade lydelse:

'b) från bestämmelserna i 4 och 5 §§, därest fråga är om lagerökning eller inventarieförvärv, som föranletts av övertagande av annat företags verksamhet, eller som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet eller som eljest befinner vara av särskild betydelse med hänsyn till folkförsörjningen eller rikets försvarsberedskap och icke framstår såsom ringa i förhållande till rörelseidkarens övriga omsättnings- och anläggningstillgångar'»;

4) de likalydande motionerna I: 307 av herr *Ohlon* m. fl. samt II: 408 av herrar *Edström* och *Gustafson* i Göteborg, vari hemstälts, »att sådana beställningar av inventarier, som verkstälts enligt bona fide-avtal, träffade före den 1 oktober 1950, ävensom ersättningsanskaffningar för förlorade eller utrangerade fartyg, men där vederbörande tillgång levererats först under beskattningsåret, icke skola omfattas av den ifrågavarande lagstiftningen utan att, om sådan rätt föreligger för vederbörande företag, fri avskrivningsrätt skall vara tillämplig,

samt att, därest detta yrkande icke bifalles, sådan ändring verkställs i 11 § c) att orden: 'och tillämpningen av bestämmelserna skulle medföra avsevärda betalningssvårigheter för den skattskyldige' skola utgå»;

5) de likalydande motionerna I: 308 av herr *Petrén* m. fl. och II: 410 av herr *Strandh* m. fl., vari hemstälts, att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 33 måtte vidtaga förändringar i enlighet med vad i motionerna föreslagits, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderliga ändringar i lagtexten;

6) de likalydande motionerna I: 309 av herr *Petrén* m. fl. och II: 411 av herr *Hagberg* i Malmö m. fl., vari hemstälts, »att riksdagen för sin del måtte besluta, att stadgandet i 11 § i det i propositionen nr 33 framlagda förslaget till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa

investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt) skall erhålla följande ändrade lydelse:

'Undantag må, helt eller delvis, medgivas

a) från — — — (= propositionen) — — — lågt;

b) från bestämmelserna i 4 §, såvitt angår hela den ökning, som må hava uppstått å lager av bränsle, dock under förutsättning, att lagerökningens bränslevärde icke understiger bränslevärdet av 50 ton stenkol;

c) från bestämmelserna i 4 och 5 §§ — — — (= propositionen) — — — myndighet;

d) från bestämmelserna i 5 §, därest — — — (= propositionen) — — — skattskyldige.

Frågor — — — (= propositionen) — — — förordnar.

(Se vidare anvisningarna.)'

samt att till ovannämnda författningsrum skola fogas anvisningar av följande lydelse:

'Vid tillämpning av bestämmelsen i 11 § b) skall bränslevärdet av nedannämnda kvantiteter anses motsvara bränslevärdet av 50 ton stenkol: 50 ton koks, 60 ton antracitbriketter, 70 ton brunskolsbriketter, 35 ton eldningsolja, 270 hektoliter träkol eller träkolsstybb, 350 kubikmeter ved, 100 ton torv och 75 ton torvbriketter»;

7) de likalydande motionerna I: 310 av herrar *Eskilsson* och *Werner* samt II: 409 av herrar *Norup* och *Nilsson* i Svalöv, vari hemställts, »att 11 § b) i den föreslagna lagtexten måtte ändras därhän att såsom dispensgrund godtages icke blott lagerökning, som tillkommit genom direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet, utan även sådan lagerökning, som saknar spekulativt syfte och som av vederbörliga statliga myndigheter vitsordas väsentligen tjäna ett allmänt intresse»;

8) de likalydande motionerna I: 311 av herrar *Weiland* och *Björck* samt II: 413 av herrar *Åqvist* och *Rosén*, vari hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 33 med förslag till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringskatt)»;

9) motionen I: 312 av herr *Gottfrid Karlsson*, vari hemställts, att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 33 måtte besluta vidtaga sådan ändring i det vid propositionen fogade författningsförslaget att den i 11 § angivna nämnden utrustades med vidgade befogenheter och försåges med kvalificerat biträde på sätt i motionen föreslagits, samt att vederbörlig utskott måtte utarbeta därav föranledda ändringar i författningstexten; samt

10) motionen II: 406 av herr *Kollberg*, vari hemställts, »att riksdagen vid antagande av förslaget till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier måtte besluta,

dels att bestämmelserna under 11 § a) måtte på det sätt utvidgas, att undantag från bestämmelserna i 4 § må helt eller delvis medgivas i fråga om skattskyldig, som under åren 1950 eller 1951 ökat sin omsättning och till

följd därav varit nödsakad att öka sitt lager eller som under beskattningsåret eller kort tid dessförinnan upptagit verksamhet inom ett nytt område,

dels att skyldighet att erlagga investeringskatt enligt 5 § icke skall föreligga på grund av avskrivning å värdet av inventarier, vilka förvärvats genom bindande avtal som träffats före den 1 oktober 1950, i följd varav bestämmelsen under c) i 11 § skall utgå».

Till behandling i detta sammanhang har utskottet jämväl upptagit de under motionstiden vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 151 av herr *Ola Persson* m. fl. och II: 197 av herr *Holmberg*, vari hemställets, »att riksdagen måtte besluta,

att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning att slopa den fria avskrivningsrätten å maskiner och inventarier, att slopa skattefrihet eller skatteuppskov för investerings- och konjunkturfonder eller dylika stiftelser samt att utreda frågan om att få till stånd en skärpt och förbättrad förmögensbeskattning,

att dessa frågor hänskjutas till den hos Kungl. Maj:t, i anslutning till bevillningsutskottets betänkande nr 46/1950, begärda utredningen rörande taxeringsförfarandet och taxeringsprocessen — eventuellt till 1950 års skattelagssakkunniga».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna framställda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna I: 151, I: 307, I: 308, I: 309, I: 312, II: 399, II: 406, II: 407, II: 409, II: 412 och II: 413.

Propositionen.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Förliden höst utarbetades inom finansdepartementets rättsavdelning en den 16 september 1950 dagtecknad *promemoria angående tillfälliga beskattningsåtgärder i syfte att begränsa vissa investeringar*. Ett promemorian bilagt författningsförslag har såsom *Bihang 1* fogats vid statsrådsprotokollet (prop. s. 67—69).

Över promemorian hava, efter remiss, *yttranden* avgivits av kammarrätten, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från handelskammarna i Stockholm, Göteborg och Gävle, Smålands och Blekinge handelskammare, Skånes handelskammare, Västergötlands och Norra Hallands handelskammare samt Gotlands handelskammare), riksbanksfullmäktige, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Jönköpings, Kalmar, Göteborgs och Bohus, Malmöhus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län, Sveriges industriförbund (med överlämnande av skrivelser från vissa till förbundet anslutna branschföreningar och företag), Sveriges köpmannaförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges grossistförbund, Sveriges redareförening, Svenska bank-

föreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund.

Därjämte ha skrivelser i anledning av promemorian inkommit från bank- och fondinspektionen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, Svenska sparbanksföreningen, Sparbankernas bankaktiebolag, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Försäkringsanstalten Folket-Samarbete, Sveriges lantbruksförbund, Svenska vattenkraftföreningen, Svensk industriförening, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Sveriges sågverksägares riksförbund, Södra Sveriges trävaruexportförening samt vidare från ett antal enskilda personer och bolag.

I anledning av de erinringar mot den föreslagna investeringsskatten, som framförts i remissyttrandena, har inom finansdepartementet övervägts huruvida det syfte, som avsetts skola vinnas med nämnda skatt, i stället skulle kunna vinnas genom ett spärrkontoförfarande. Övervägandena ha lett till utarbetande av ett förslag till *lag angående skyldighet för rörelseidkare att insätta medel å investeringskonto*, vilket förslag såsom *Bihang 2* fogats till statsrådsprotokollet (prop. s. 70—75).

Över det nya förslaget ha *yttrandet* under hand avgivits av kammarrätten, överståthållarämbetet, Sveriges industriförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges redareförening, Landsorganisationen i Sverige och Tjänstemännens centralorganisation. Därjämte ha skrivelser inkommit från civilförsvarsstyrelsen, Skånes handelskammare, Handelskammaren i Gefle, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation och Svenska vattenkraftföreningen. Apotekaresocietetens direktion och centralstyrelsen för Sveriges apotekarförbund ha ingivit en gemensam promemoria i anledning av förslaget. Svenska cellulosa-föreningen, Svenska trämasseföreningen, Svenska trävaruexportföreningen samt Svenska pappersbruksföreningen ha inkommit med en gemensam skrivelse.

Såsom allmän motivering för det i propositionen framlagda förslaget har *departementschefen* anfört följande:

»Såsom jag närmare utvecklat i finansplanen till årets statsverksproposition måste den angelägnaste uppgiften för den ekonomiska politiken i nuvarande läge vara att skapa förutsättningar för att den pris- och löneanpassning, som för närvarande äger rum, får karaktären av engångsförskjutning och att en stabilisering av penningvärdet på den nya nivån kan ernås. För att uppnå detta mål erfordras aktiva ingripanden från statsmakternas sida. Sålunda kräves bland annat att investeringsverksamheten hålles inom ramen för tillgängliga resurser. En ansvällning av den samlade byggnadsverksamheten bör förhindras. Detta har beaktats i investeringsbudgeten för 1951. Byggnadsregleringen måste emellertid kompletteras med ett fortsättande av den restriktiva kreditpolitik, som förts sedan sommaren 1950 i syfte att öva inflytande på de investeringar som ligga utanför byggnadsregleringen. Eventuellt få ytterligare skärpningar av kreditgivningen övervägas. Det räcker emellertid ej med detta. Av väsentlig betydelse i nuva-

rande läge är att åstadkomma anordningar, som göra det möjligt att påverka jämväl de investeringar, som finansieras med företagets egna medel. Angelägenheten härav framstår med särskild styrka mot bakgrunden av den senaste tidens ekonomiska utveckling som präglats av en stark prisuppgång. I all synnerhet har utvecklingen på de internationella marknaderna inneburit att, särskilt inom exportindustrierna, betydande vinstökningar inträffat. I syfte att sterilisera exportvinsterna inom skogsindustrierna har överenskommelse slutits med dessa industrier om införande av prisutjämningsavgifter. Vissa i samband härmed stående spörsmål torde sedermera få föreläggas riksdagen på hemställan av chefen för handelsdepartementet. Ytterligare åtgärder för att förhindra att vinstökningar inom företagen leda till en utvidgning av de självfinansierade investeringarna äro emellertid påkallade.

I båda de förslag i ämnet, som tidigare utarbetats inom finansdepartementet, har man sökt nå en begränsning av de självfinansierade investeringarna genom en indirekt begränsning av möjligheten till skattefria ned- och avskrivningar vid inkomsttaxeringen. Skattelagarnas regler ha möjliggjort en konsolidering av företagen, som även ur det allmännas synpunkt varit önskvärd, men det är å andra sidan otvivelaktigt att dessa regler i viss utsträckning möjliggöra och även direkt föranleda investeringar, som framförallt i nuvarande ekonomiska situation icke äro önskvärda. En tillfällig begränsning av de skattefria ned- och avskrivningarna bör därför, såsom i departementspromemorian framhållits, framtvunga en noggrannare prövning av lönsamheten av nyinvesteringar i inventarier och lager och därigenom befrämja en i dagens läge önskvärd återhållsamhet i fråga om dylika investeringar.

Kooperativa förbundet har i sitt yttrande över förslaget om investeringskatt i stället förordat uttagande av en varuskatt å producent- och importörstadiet. En varuskatt av detta slag skulle — fränsett att den även drabbar investeringar, som redan äro underkastade investeringskontroll — leda till prisstegringar, vilka sannolikt skulle förstöras genom distributionens successiva marginalpålägg och för vilka prisstegringar inkomstkomensation komme att begäras. Jag kan därför icke i nuvarande läge tillstyrka, att man söker åvägbringa de önskade investeringsbegränsningarna genom införandet av en dylik skatt.

I några remissyttranden har även antytts möjligheten till överenskommelser mellan statsmakterna och de olika branschorganisationerna om frivilliga investeringsbegränsningar. Det förefaller emellertid icke sannolikt att man genom dylika överenskommelser kan nå ett tillfredsställande resultat.

Om man vill motverka att spekulativ lagerökning och icke önskvärda investeringar i inventarier finansieras medelst vinstmedel, bör man uppenbarligen söka göra dylika investeringar mindre lockande. Detta synes enklast kunna ske genom en indirekt begränsning av gällande ned- och avskrivningsregler vid inkomsttaxeringen. Visserligen kan, såsom i åtskilliga re-

missyttranden framhållits, häremot invändas, att man genom en dylik åtgärd även motverkar önskvärda investeringar. Jag tror dock att de uttalade farhågorna för sådana verkningar av den föreslagna lagstiftningen äro överdrivna, framförallt om man mildrar de retroaktiva verkningarna på sätt som skett i det senare av de inom finansdepartementet utarbetade förslagen samt lämnar möjlighet till dispens i vissa fall, där en begränsning av gällande avskrivningsregler ter sig obillig. Jag vill i detta sammanhang även framhålla, att den föreslagna lagstiftningen medger avdrag för avskrivningar, som äro betingade av förslitning eller värdeförsämring. Lagstiftningen avser således endast att förhindra, att gällande avskrivningsregler utnyttjas i syfte att reglera den skattemässiga vinsten. Nödvändiga och betydelsefulla investeringar torde icke beröras av en sådan tillfällig begränsning av avskrivningsmöjligheterna. Däremot synes det sannolikt att mindre nödvändiga investeringar påverkas.

Jag vill även understryka att, om man tillfälligt indirekt begränsar de skattefria ned- och avskrivningarna vid inkomsttaxeringen av det skälet att gällande skatteregler i dagens läge kunna medföra icke önskvärda verkningar, man därför icke kan anses nödsakad att, som i vissa remissyttranden framhållits, upptaga hela frågan om bolagsbeskattningen till förnyad prövning. Den fria avskrivningsrätten gäller i princip alltjämt. Vad man med den föreslagna lagstiftningen vill uppnå är allenast att framtvinga en noggrannare bedömning från företagarens sida huruvida de investeringar, som planeras, äro så nödvändiga att de trots den föreslagna lagstiftningen böra omedelbart genomföras eller huruvida de kunna anstå tills vidare. Om investeringarna bedömas så nödvändiga att de böra omedelbart genomföras, kan rörelseidkaren likväl undgå investeringsskatt genom att icke öka reserven i lagret eller icke yrka högre avdrag för avskrivning än som direkt motiveras av förslitning och värdeförsämring. Avskrivningsunderlaget kvarstår då, när den nu föreslagna, tillfälliga lagstiftningen upphört att gälla.

Jag vill i detta sammanhang icke underlåta att nämna, att den föreslagna konstruktionen av lagstiftningen medför att företag, som ha god tillgång på likvida medel, få större möjligheter till spekulativa investeringar än företag med mindre god likviditet. Det hade givetvis varit önskvärt att kunna undvika detta. Härför skulle dock få anlitas helt andra utvägar. Något förslag med dylika verkningar har emellertid icke framkommit i diskussionen om förevarande problem.

Med hänsyn till det nu anförda anser jag mig böra i princip tillstyrka en tillfällig anordning, varigenom man indirekt begränsar möjligheten till skattefria ned- och avskrivningar vid inkomsttaxeringen.

I valet mellan en investeringsskatt och ett spärrkontoförfarande ha flera remissinstanser förordat den senare linjen. Det synes emellertid antagligt, att valet påverkats av dels att skatteprocenten för investeringsskatten i det tidigare förslaget satts till tjugu procent dels ock att i spärrkontoförslaget vissa uppmjukningar vidtagits. Den procentsats, efter vilken insättning å spärrkonto skulle beräknas, torde knappast kunna sättas lägre än den före-

slagna, tjugufem procent, om lagstiftningen skulle få önskad effekt. Där-
emot synes skatteprocenten för en investeringsskatt kunna bestämmas till
allenast tio procent med hänsyn till att den omedelbara skatteökningen med
denna procentsats kan, såsom handelskammaren i Göteborg framhållit i
sitt yttrande, motsvara tjugu procent eller mera av överavskrivningarna.
Vidaré böra de uppmjukningar, som föreslagits enligt spärkontoalternati-
vet, genomföras även om alternativet med investeringsskatt väljes. Vidtagas
nu angivna ändringar, torde de motiv, som föranlett vissa remissinstanser
att förorda spärkkontolinjen, ha i betydande grad försvagats. Även om de
båda alternativens ekonomiska verkningar för näringsföretagen icke kunna
direkt jämföras, torde ur sådan synpunkt — under förutsättning att de an-
givna uppmjukningarna av investeringsskatteförslaget vidtagas — det ena
alternativet knappast kunna anses äga företräde framför det andra. Valet
mellan alternativen får sålunda ske huvudsakligen ur andra synpunkter.
Därvid vill jag framhålla, att till förmån för alternativet med en investe-
ringsskatt framför allt talar, att man med detta alternativ undviker de olä-
genheter, som med nödvändighet äro förknippade med ett spärkkontoför-
farande och som äro särskilt framträdande om spärrtiden — såsom i detta
fall — behövde bestämmas till en så pass lång tidrymd som tio år.

Av nu anförda skäl vill jag, i valet mellan en investeringsskatt och ett
spärkkontoförfarande, tillstyrka det förstnämnda alternativet.

Förordningen om investeringsskatt synes emellertid böra utformas i stort
sett i överensstämmelse med förslaget om spärkkontoförandet och till-
lämpas först vid 1952 års taxering. De i det sistnämnda förslaget upptagna
bestämmelserna om avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser
och till investeringsfonder böra i princip bibehållas. Liksom kammarrätten
finner jag dessa bestämmelser erforderliga, för att lagstiftningen skall få
tillräcklig effekt under den korta tid som den förutsatts skola gälla. I annat
fall skulle nämligen en rörelseidkare kunna helt undgå att beröras av den
föreslagna lagstiftningen genom att för beskattningsåret 1951 icke öka re-
serven i lagret eller icke göra större avskrivningar å inventarier än som
motiveras av förslitning eller värdeförsämring men i stället öka avsättning-
arna till dylika stiftelser och fonder.

Jag förordar sålunda, att en investeringsskatt uttages för det beskattnings-
år, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställes
år 1952. Lagstiftningen torde i princip böra begränsas till att avse allenast
nämnda beskattningsår. Frågan huruvida bestämmelser med det syfte, som
föranlett det nu ifrågavarande förslaget, kunna bliva erforderliga jämväl
under ett senare år får sålunda bliva beroende av den ekonomiska utveck-
lingen och de överväganden, som framdeles göras på grundval av denna
utveckling.

Vad angår intäkterna av den föreslagna skatten torde jag få hänvisa till
mina uttalanden i årets statsverksproposition. Jag framhöll därvid att det i
avsaknad av närmare erfarenheter vore ytterst svårt att på förhand bedöma
vilken fiskal effekt en investeringsskatt kunde komma att få. Så mycket

syntes man emellertid redan på nuvarande stadium kunna säga att inkomsterna av denna skatt och den därav föranledda ökningen av den ordinarie bolagsskatten skulle öka statens skatteintäkter icke obetydligt utöver det belopp, som upptagits i riksstatsförslaget. Hur stor ökningen skulle bli vore dock, som redan anmärkts, knappast möjligt att angiva annat än gissningsvis. Ett belopp på omkring 200 miljoner kronor syntes ligga inom gränserna för en rimlig uppskattning.

Jag har i huvudsak intet att tillägga till det sålunda anförda. Jag vill allenast tillfoga att den alldeles övervägande delen av de intäkter, som kunna beräknas inflyta genom investeringsskatten, kommer att inflyta i form av ökad ordinarie inkomstskatt och icke i form av investeringsskatt. Man torde nämligen kunna utgå från att lagstiftningens huvudsakliga fiskala effekt blir att nedskrivningarna å varulager respektive avskrivningarna å inventarier minskas och de till beskattning omedelbart framtagna vinsterna bliva i motsvarande mån större.

Jag vill i detta sammanhang understryka, att man genom den föreslagna lagstiftningen jämväl skulle vinna att statens lånebehov på marknaden för finansiering av de statliga investeringarna begränsades. Såsom jag närmare utvecklat i finansplanen måste i nuvarande läge med inflationistiska spänningar inom samhällsekonomin eftersträvas att i största möjliga utsträckning undvika upplåning för finansiering av statliga kapitalutgifter. Strävandena böra inriktas på att så långt det är möjligt täcka även sistnämnda slag av statsutgifter med verkliga statsinkomster.»

Beträffande statsrådsprotokollets innehåll i övrigt tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Redogörelse härutinnan återfinnes å nedan angivna sidor i propositionen, nämligen:

Gällande beskattningsregler beträffande investeringar i varulager och inventarier, s. 14—15.

Promemorian, s. 15—21.

Remissyttrandena över promemorian, s. 21—36.

Alternativt förslag om investeringskonton, s. 36—37.

Remissyttrandena över förslaget om investeringskonton, s. 37—47.

Specialmotivering, s. 51—66.

Motionerna m. m.

Av innehållet i de i ämnet väckta motionerna ävensom i två till utskottet inkomna skrifter må här återgivas följande.

Motioner vari yrkas helt avslag å proposition nr 33.

I de likalydande motionerna I:305 och II:412 har erinrats om att rätten till fri avskrivning i fråga om maskiner eller andra för stadigva-

rande bruk i rörelse avsedda inventarier hade medgivits vissa juridiska personer genom beslut av 1938 års riksdag. Förslag härom hade framlagts av 1936 års skattekommitté, vilken även föreslagit, att den tidigare progressiva bolagsbeskattningen till staten skulle ersättas med en proportionell statskatt å 10 %. Trots att denna skattesats i förhållande till den nuvarande vore synnerligen låg, hade kommittén ansett behov föreligga av rätt till fri avskrivning. För närvarande vore skattesatsen för aktiebolag vid den statliga beskattningen 40 %, d. v. s. icke mindre än 4 gånger så hög som den i 1936 års skattekommitté ifrågasatta. Det sade sig självt att behovet av en fri avskrivning då också vore betydligt starkare. I själva verket torde det förhålla sig så att näringslivet kunnat bära den nuvarande enormt höga statsbeskattningen endast tack vare de föreliggande möjligheterna att i viss mån förskjuta beskattningen på framtiden. Motionärerna ville i detta sammanhang erinra om att tillskyndarna till 1947 års beslut om en höjning av bolagskatten försvarade denna under hänvisning just till rätten till fri avskrivning. Under riksdagsdebatten hade också fastslagits det ovillkorliga sambandet mellan den förhöjda skattesatsen för aktiebolagen och rätten till fri avskrivning. Motionärerna kunde med nuvarande skattesatser icke medverka till ett beslut om inskränkning i rätten till fri avskrivning. Den verkliga anledningen till överinvesteringar — där sådana kunde ha förekommit — vore otvivelaktigt den höga företagsbeskattningen. Ville man åstadkomma en effektiv begränsning av onödiga investeringar, vore det bästa sättet härför att bolagsskatten sänktes. Det kunde ifrågasättas, huruvida den föreslagna investeringsskatten komme att få någon egentlig betydelse i kampen mot inflationen. Med de nuvarande leveranssvårigheterna på de allra flesta av näringslivets områden måste man emellertid räkna med att avtal om leverans under 1951 såväl av inventarier som av varor i mycket betydande utsträckning måste ha kommit till stånd i god tid före ingången av året. I den mån dessa beställningar effektuerades under 1951, vore detta beroende på förhållanden, på vilka den nu ifrågasatta investeringsskatten icke kunde öva något inflytande. I detta avseende föreläge visserligen vissa dispensmöjligheter. De härtill knutna villkoren vore emellertid sådana att de endast under speciella förhållanden undantogs den skattskyldige från den föreslagna förordningens verkningar. Investeringsskatt kunde sålunda komma att utgå, även om den skattskyldige saknade möjlighet att inhibera planerade investeringar. Det angivna syftet med investeringsskatten bleve i dessa fall helt förfelat, och skatten komme för den skattskyldige endast att framstå som en ny påлага. I de fall investeringsskatten över huvud taget komme att verka investeringsbegränsande vore den, såsom också påtalats från ett flertal remissinstanser, i lika hög grad ägnad att motverka önskvärda som icke önskvärda investeringar. I en tid då en betydande beredskapslagring måste betraktas såsom ytterst nödvändig ville man med en speciell skatt bestraffa dem som tillgodosåge detta önskemål. Ett sådant förfaringsätt ansåge motionärerna uppenbart orimligt. Särskilt syntes detta gälla handels och hantverkets utövare, som med det föreliggande förslaget även i övrigt skulle kom-

ma i en ogynnsam ställning. Motionärerna syftade närmast på att jämförelseåret fastlås till en period då importsvårigheter m. m. hade varit av i många avseenden avgörande betydelse för varulagerets storlek samt på att möjlighet till avskrivning som icke medförde investeringsskatt vore helt utesluten vid lagerökning. En urskiljningslös begränsning av investeringarna kunde i längden vara ägnad att motverka önskemålet att få samhällsekonomisk balans. Det förhölle sig otvivelaktigt så att de efter kriget företagna investeringarna verkat synnerligen gynnsamt på produktionens resultat. I detta avseende ville motionärerna erinra om att produktionsökningen under år 1950 beräknats till icke mindre än 5 %. För år 1951 räknades i nationalbudgeten med en varulagerökning på 200 miljoner kronor och med övriga investeringar på 300 miljoner kronor. Då något sparande härutöver icke förutsåges i nationalbudgeten, framstode det såsom angeläget att icke alltför mycket motverka företagssparandet.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I:311 och II:413 framförda avslagsyrkandet har anförts, att rörelseidkare, som kunde driva sin rörelse utan nyuppsättning av inventarier eller utan ökning av sina lager över huvud ej drabbades av förordningens bestämmelser. Expansiva företag däremot drabbades av bestämmelserna och kraftigare ju mer expansiva de vore, i den mån deras utveckling toge sig uttryck i fortgående nyanskaffning av maskiner eller inventarier eller ökning av lager. Det förefölle märkligt, att man i ett industriland som vårt skulle behöva tillgripa en skatt av detta slag. Den överfulla sysselsättningen hade medfört stor brist på arbetskraft, och det vore naturligtvis av vikt att man genom rationalisering av olika slag sökte inbespara så mycket mänsklig arbetskraft som möjligt för att i stället ersätta denna med maskinkraft. Produktivitetsutvecklingen inom landet vore beroende på möjligheten att genom ständig pågående förnyelse och förbättring av de maskinella krafterna utföra denna substitution. Den sociala utvecklingen i sin tur vore helt beroende av den ekonomiska och uppbygges av denna. I statsverkspropositionen till årets riksdag konstaterades en 5-procentig produktionsstegring. I anslutning därtill anfördes i berörda proposition: »Den starka ökningen betingas dels av den betydande investeringsverksamheten under efterkrigstiden dels av den kraftigt vidgade utrikeshandeln under året». Här hade alltså direkt uttalats, att det vore investeringsverksamheten som vore grunden till produktivitetsstegringen. Att även den vidgade utrikeshandeln möjliggjorts genom produktivitetsstegringen låge i öppen dag, eftersom varuförsörjningen inom landet ej varit sämre än tidigare och mer varor ändock kunnat avstås för export.

Den solidariska lönepolitik, som förts före lönestoppsperioden, hade, framhålles vidare i motionerna, medfört en utjämning av inkomster och en lyftning av särskilt de lägre inkomsttagarnas realinkomster. Följden därav hade blivit en konsumtionsökning av stora mått efter kriget. Det vore känt, att sparkvoten hos dessa lägre inkomsttagare ej kunde vara hög. Här funnes stora latent behov för särskilt konsumtionsvaror, som måst tillfredsställas.

Inom en hel del branscher hade varuhungern först på senare tiden något så när kunnat tillfredsställas, och inom alla branscher vore ej lagren uppe i en nivå som kunde anses tillfredsställande i förhållande till den ökade konsumtionen. Man hade icke ens uppehållit fiktionen om investeringsskatt, om man icke tillåte kvittning mellan minskning av lager och ökning av maskiner eller inventarier eller tvärtom. Att tidpunkten för skattens införande vore den sämsta tänkbara med de mycket höga världsmarknadspri- serna, som nu gällde, låge i öppen dag. Avskrivningsbehovet vore därför särskilt nu betydande på grund av det prisfall, som måste inträda, när den nuvarande rustningskonjunkturen vikit. Den föreslagna skattens konstruk- tion påminde i många avseenden om krigskonjunkturskattens, och alla de svårigheter, som följde med den senare, kunde väntas följa även med in- vesteringsskatten.

Motioner vari hemställes om utredning i vissa hänseenden.

I de likalydande motionerna I:151 och II:197 har framhål- lits bl. a. följande. Den fria avskrivningsrätten å maskiner och inventarier för rörelseidkare och reglerna för avsättning till olika slag av fonder inne- bure, att dessa rörelseidkare finge avskriva värdet å inventarier i förskott och att de finge uppskov med beskattningen vid avsättning till investerings- och konjunkturfonder. Att låta rörelseidkaren själv få bestämma avskriv- ningens storlek liksom inbjöde denne att avskriva mesta möjliga för att få lägre skatt. Avskrivna maskiner och inventarier kompletterades eller ersattes med nya, så att avskrivningar i fortsättningen kunde ske i stället för att redovisa en högre nettointäkt och i vederbörlig ordning betala därå belöpan- de skatter. I de flesta fall ledde detta till investeringar, som kunde betraktas som rena slöseriet och som stode i direkt strid med av statsmakterna upp- dragna riktlinjer för investeringsverksamheten. I fråga om avsättning till investerings- och konjunkturfonder, för vilka svenska aktiebolag eller sven- ska ekonomiska föreningar ägde åtnjuta avdrag från årsvinsten, borde rim- ligen erläggas skatt för hela nettointäkten för det år densamma förvärvats. För att få till stånd en mera effektiv och rättvis förmögenhetsbeskattning syntes det vara nödvändigt, att taxeringsorganen erhöles mera uttömmande och noggranna uppgifter. Om det med saksål skulle kunna göras gällan- de att rättvisa och likhet inför lagen existerade i fråga om skattelagstift- ningen, syntes det nödvändigt att det bleve betydligt bättre effektivitet och ordning i taxerings- och beskattningsförfarandet. Lönearbetare beskattades mycket noga efter sina årsinkomster. Jordbrukare hade att lämna mycket långtgående detaljuppgifter för sin taxering. De luckor, som visat sig före- finnas i skattelagstiftningen och i själva taxeringsförfarandet rörande be- skattningen av »inkomst å rörelse», borde systematiskt undanröjas.

Motioner rörande den föreslagna investeringsskattens utformning.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I:301 och II:399 framförda yrkandet har anförts i huvudsak följande. Det angivna syftet med

investeringskatten vore att motverka, att investeringsverksamhetens omfattning överskredde ramen för tillgängliga resurser. Från dessa utgångspunkter kunde det synas förklarligt, om bestämmelserna drabbade sådana inventarieförvärv under 1951, som avtalats före 1951 men efter den tidpunkt, statsmakternas planer att införa investeringskatt bleve kända. Där emot vore det omotiverat att låta investeringskatt drabba inventarieförvärv, som grundade sig på avtal, vilka träffats ännu tidigare. Uppenbart vore, att i nu åsyftade fall lagstiftningen icke heller kunde få någon investeringsbromsande funktion. Det bindande avtalet måste givetvis fullföljas, alldeles oavsett om investeringskatt infördes. På grund av förhållandena under efterkrigstiden hade vidare själva leveransernas fullföljande ofta kommit att bli beroende av omständigheter, som ej köparen och stundom ej heller säljaren kunnat råda över. Hade en köpare haft oturen att få leveransen förskjuten, fölle inventarieförvärvet under investeringskattebestämmelserna, alldeles oavsett vilken dag leveransen rätteligen skulle ha skett enligt avtalet.

Genom bestämmelserna i 11 § c) hade propositionen i viss mån beaktat de anförda synpunkterna och sålunda låtit dagen för träffande av bindande avtal bli avgörande för skattebestämmelsernas tillämpning. Att, såsom skett i propositionen, därjämte uppställa det förbehållet att för undantagande från investeringskattebestämmelserna skulle erfordras, att utgivande av skatten skulle medföra »avsevärda betalningssvårigheter» vore emellertid betänkligt ur både reella och principiella synpunkter. Det betydde, att man införde ett slags »existensminimum» för företagen; ett begrepp, som givetvis vore helt främmande för företags- och bolagsbeskattningen. För övrigt borde frågan om skattskyldigheten icke göras beroende av företagets likviditetsförhållanden, på så sätt att de sämre skötta och planerade företagen just på grund av sin sämre skötsel finge särskilda »skatteförmåner». Såsom framhållits i propositionen beträffande inventarieförvärv grundande sig på avtal träffade före den 1 oktober 1950, kunde förslaget om investeringskatt för sådana förvärv icke få någon investeringsbegränsande effekt. De i propositionen föreslagna bestämmelserna borde därför enligt motionärernas mening ändras så, att inventarieförvärv, grundande sig på bindande avtal träffade innan statsmakternas planer på införande av investeringskatt offentliggjorts, undantoges från dylik skatt. Däremot kunde måhända invändas, att en dylik regel skulle föranleda svårigheter att fastställa, när avtalet i själva verket träffats, om avtalet haft bindande karaktär eller ej, samt att t. o. m. risk kunde föreligga, att mindre nogräknade personer kunde åberopa fingerade avtalsdateringar. Dylika farhågor måste emellertid anses såsom överdrivna med tanke på att undantagande från investeringskattskyldighet förutsattes skola grundas på ett medgivande i varje särskilt fall av en av Kungl. Maj:t utsedd nämnd. Inför denna nämnd komme det givetvis att åligga den skattskyldige att bevisa riktigheten av sin uppgift om tidpunkten för avtalets träffande, ävensom av de omständigheter i övrigt, som åberopades av honom.

I de likalydande motionerna I:306 och II:407 har framhållits, att det i nuvarande läge icke vore försvarligt att icke öppna möjlighet till dispens, då fråga vore om investeringar, vilka framstode såsom särskilt betydelsefulla med hänsyn till folkförsörjningen eller rikets försvarsberedskap, även om dessa icke tillkommit genom direkt föranstaltande av statlig myndighet. Även om beredskapslagringen till viss del skulle övertagas av staten, torde såsom framhållits i det av Sveriges Industriförbund m. fl. näringsorganisationer åberopade yttrandet över promemorian ingen möjlighet föreligga att under en avspärrningsperiod räkna med tillräcklig statlig lagerhållning av den mångfald, särskilt under nuvarande förhållanden svåråtkomliga råämnena och halvfabrikat av utpräglat speciellt slag, specialmaskiner och reservdelar därtill m. m. dylikt, som oundgängligen krävdes för driftens upprätthållande inom ett flertal för folkhushållet synnerligen betydelsefulla branscher, exempelvis verkstäder och textilfabriker. Att erforderliga investeringar i dylika tillgångar skulle verkställas av företagen först efter direkt föranstaltande av statlig myndighet vore självfallet uteslutet, och de komme således att falla utanför den föreslagna dispensregeln i 11 § b). I åtskilliga fall vore investeringar till avsevärda belopp av betydelse för såväl folkförsörjningen som det militära försvaret och civilförsvaret. Såsom exempel härpå kunde nämnas sprängämnestillverkningen.

Departementschefens i propositionen uttalade uppfattning att »nödvändiga och betydelsefulla investeringar» icke torde beröras av en sådan tillfällig begränsning av avskrivningsmöjligheterna, som bleve en följd av beskattningen, vore säkerligen icke riktig. De starkt stegrade anskaffningskostnaderna ställde så stora anspråk på företagets likviditet, att dessa ofta torde nödgas avstå även från önskvärda investeringar, om de icke kunde basera finansieringsplanerna på omedelbara djupgående avskrivningar. Beträffande de ur beredskapssynpunkt särskilt betydelsefulla investeringarna gällde vidare i icke ringa utsträckning, att dessa vore riskfyllda och avsåge utnyttjande av en speciell konjunktur med oviss varaktighetstid. Att företagen i allmänhet skulle vara benägna till dylika investeringar, ehuru de icke ens kunde kalkylera med skäligt överprisavdrag å anskaffningskostnaden för maskiner, förefölle föga troligt. Om däremot dispens kunde erhållas, då fråga vore om investeringar, som ur allmän synpunkt vore särskilt betydelsefulla, kunde det förväntas att företagen till båtnad för vår försörjning och beredskap skulle giva sådana investeringar prioritet. En förutsättning härför vore emellertid, att den i 11 § i det föreliggande författningsförslaget omförmälda nämnden på begäran av skattskyldig meddelade förhandsbesked beträffande planerade investeringar. De vitala samhällsintressen, den sålunda ifrågasatta utvidgningen av dispensmöjligheterna avsåge att skydda från allvarliga skadeverkningar, vore enligt motionärernas mening av den tyngd, att de måste tillgodoses. Genom att såsom förutsättning för meddelande av dispens föreskriva, att sådan icke kunde ifrågakomma beträffande investeringar, som i förhållande till företagets övriga om-

sättnings- och anläggningstillgångar framstode såsom ringa, torde antalet dispensärenden begränsas, så att handläggningen av desamma icke bleve i nämnvärd mån betungande.

Till stöd för de i de likalydande motionerna I: 307 och II: 408 framställda yrkandena har uttalats bl. a., att en ökad produktionsvolym krävde icke blott större lager utan även ökad tillgång på transportmedel. Av vikt vore därvid, att tillräckligt med tonnage funnes för sjötransporterna. Vid ett allmänt krig låge det i sakens natur, att vårt land i första hand måste lita till eget tonnage för att säkerställa sjötransporterna till och från vårt land. Tack vare lejdtrafiken under det senaste världskriget kunde vårt land tillföras för folkhushållet värdefulla varor. Under nyssnämnda krig förlorade den svenska handelsflottan ett betydande antal fartyg. Övriga fartyg bleve mycket starkt förslitna. Genom bl. a. den nya sociallagstiftningen för sjöfarten hade driftkostnaderna för fartygen kraftigt ökats, och detta i sin tur hade medfört ökat behov av nyanskaffning av mera modernt tonnage för att stärka de svenska rederiföretagens konkurrenskraft gentemot det utländska tonnaget. Samtliga dessa faktorer hade föranlett de svenska rederiföretagen att anskaffa nytt tonnage såsom ersättning för det förlorade, förslitna och oekonomiska tonnaget. Att bygga nya fartyg vore en mycket tidsödande procedur. Från det att beställningen gjorts och till dess att det nya fartyget levererats, hade ofta förflutit tre och stundom flera år. Till belysande härav må nämnas, att exempelvis fartyg, som beställts i december 1946, icke komme att levereras förrän i april 1951. Att under sådana förhållanden anse ett kontrakterat fartyg såsom anskaffat under det beskattningsår, leveransen skedde, och icke från tiden för kontraktets tecknande vore orimligt. På grund av prisstegringen för nya fartyg löpte rederierna även stora risker för att dessa nybeställda fartyg, då konjunkturläget försämrades, icke skulle bliva räntabla. Hänsyn härtill måste tagas genom att betryggande avskrivningar å fartygen finge verkställas. Vid upprättandet av sina finansplaner för nybyggnader hade rederierna med fullt fog haft skäl att räkna med att hittills gällande avskrivningsregler alltjämt skulle vara tillämpliga. Anmärkas torde vidare att beträffande dylika nybeställningar fråga vore om redan beslutade och av företagen bundna investeringar. Avtalen om dessa beställningar vore även bindande och kunde ej hävas av beställaren. Dylika beställningar, i den mån avtalen därom träffats före den 1 oktober 1950, fölle sålunda ej under planerade investeringar. I sitt yttrande över förslaget till investeringsskatt hade Sveriges redareförening framhållit, att nybeställningar, som avsåge anskaffande av ersättningsfartyg för förlorade eller utrangerade fartyg, icke borde omfattas av de nya bestämmelserna. I sitt yttrande över förslaget hade kammarrätten framhållit, att den föreslagna förordningen berövade sådana företag, som verkställt ersättningsanskaffningar, möjligheter att på normalt sätt under högkonjunktur till skydd mot en eventuell lågkonjunktur verkställa en ur affärsässig synpunkt befogad avskrivning på dessa

icke nyuppsatta utan till ersättning av gamla inventarier skaffade tillgångar. Detta vore av särskild betydelse beträffande det mindre, äldre tonnage, som på grund av de förändrade förhållandena icke längre vore konkurrenskraftigt och ekonomiskt lönande att driva. Det nu anförda om rederiföretagen borde givetvis även gälla i fråga om industriföretagens anskaffning av maskiner.

Mot dispensbestämmelsen i 11 § c) av förslaget kunde allvarliga erinringar riktas. Det finnes ej något som helst fog för att såsom villkor för dispens skulle krävas, att tillämpningen av bestämmelserna skulle medföra avsevärda betalningssvårigheter för den skattskyldige. För den tilltänkta nämnden bleve det givetvis mycket svårt att avgöra om sådana omständigheter föreläge. Företagen komme helt naturligt också att draga sig för att åberopa ett dylikt skäl, enär detta kunde vara till ekonomiskt men för vederbörande företag. Departementschefen hade framhållit, att det för sagda nämnd skulle bliva förenat med mycket arbete att pröva alla sådana avtal om nybeställningar, som verkstälts före den 1 oktober 1950. Motionärerna kunde icke dela denna uppfattning, enär det givetvis måste vara en relativt lätt sak för nämnden att fastslå, när ifrågavarande beställningar verkstälts ävensom huruvida verkligen bona fide-avtal föreläge.

I de likalydande motionerna I : 308 och II : 410 har framhållits, att en begränsning av investeringarna i nuvarande läge framstode som nödvändig. Utöver allmänt verkande penningpolitiska medel och den särskilda byggnadsregleringen kunde en investeringsskatt vara ett medel härför. Det torde emellertid icke kunna undvikas, att en investeringsskatt komme att drabba ojämnt. Framåtgående företag komme att utsättas för särskilt oförmånliga verkningar. En skatt på investeringar finge vidare betraktas som ett ingrepp i gällande avskrivningsregler, vilka ägde samband med den nuvarande avvägningen av bolagsbeskattningen. Det torde endast böra erinras om att den fria avskrivningsrätten på lång sikt verkade produktionsfrämjande och konjunkturutjämnande. Om icke svåra skadeverkningar skulle uppstå, måste en investeringsskatt vara en högst tillfällig åtgärd. Ur många synpunkter ingåve förslaget till investeringsskatt allvarliga betänkligheter, men med hänsyn till rådande inflationskonjunktur ville motionärerna icke motsätta sig att en tillfällig investeringsskatt infördes i syfte att nu dämpa investeringarna. Skattens tillfälliga natur önskade motionärerna understryka. En fortlöpande beskattning av denna art torde på lång sikt kraftigt bromsa produktionsutvecklingen. Beskattningen måste vidare bl. a. så utformas, att den ej finge retroaktiv verkan, att den toge sikte på den totala investeringsökningen och ej ensidigt till om ändring skett i investeringen i inventarier eller lager, att ur beredskaps- och folkförsörjningssynpunkt särskilt värdefulla lagerökningar undantoges samt att minsta möjliga tidsödande detaljarbete följde med deklarations- och taxeringsförfarandena. Förslaget kunde icke utan väsentliga modifieringar anses fylla dessa anspråk, varför motionärerna föreslog följande ändringar.

2 §. Till följd av den kraftiga försämringen av penningvärdet hade om-

sättningsciffrorna avsevärt stigit utan att en motsvarande reell vinstökning alltid skett. Förslaget skulle för detaljhandeln och småindustriens vidkommande innebära att en mycket stor del av dessa grupper skulle drabbas av förslaget. Det merarbete, som såväl skattskyldiga som myndigheter härigenom komme att få vid taxering, torde icke stå i rimlig proportion till den med investeringsskatten avsedda effekten. Den föreslagna gränsen vid en omsättning av 200 000 kronor borde därför höjas till 400 000 kronor.

4 §. För det stora flertalet rörelseidkare bleve det utgående lagret per den 31 december 1949 jämförelselager. Av skilda orsaker såsom temporär varubrist inom vissa branscher torde icke alltid lagret per den 31 december 1949 eller motsvarande tidpunkt för bokslutet vara av normal storlek med hänsyn till rörelsens omsättning eller kapacitet. Det vore därför önskvärt att såsom jämförelselager finge anses antingen lagret vid 1949 års utgång (respektive 28 februari 1950) eller medeltalet för räkenskapsåren 1947—1949.

5 §. När det gällde reglerna för avskrivning på maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier saknades uttrycklig bestämmelse om extra avskrivning på maskiner och inventarier, som anskaffats för att kunna effektuera beställningar av konjunkturbetonad karaktär. Då förändringar i försörjningsläget kunde komma att påfordra att vissa tillverkningar tillfälligt upptoges inom landet, vore det skäligt, att de däri engagerade företagen vid taxeringen till investeringsskatt medgäves samma avskrivningsrätt, som nu gällde vid den ordinarie inkomsttaxeringen för maskiner och inventarier, vilka anskaffats för utnyttjande av en konjunktur, som väntades bli endast tillfällig, eller på grund av ett särskilt arbetstillfälle. Det oavskrivna restvärdet för de maskiner och inventarier, som anskaffats för nyssnämnda ändamål, borde, då maskinernas nytta för rörelsen begränsats till kortare tid än som kunde antagas svara mot deras förbrukning genom slitning, helt kunna avskrivas, då maskinerna icke längre vore ekonomiskt användbara.

6—7 §§. Vissa slag av rörelseidkare (såsom agenturfirmer m. fl.), vilkas innehav av varulager och inventarier vore ringa men som likväl på grund av omsättningens storlek kunde bli skyldiga att erlægga investeringsskatt på grund av förordningens bestämmelser om begränsning av de ordinarie avdragsreglerna för avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser, borde, då varken lagerökning med samtidig ökning av dold reserv i varulagret eller högre avskrivning än 10 % på maskiner och inventarier förelåge, undantagas från bestämmelserna i 6—7 §§.

10 §. Investeringsskatten borde utformas så att endast den totala investeringsökningen beskattades. Enligt förslaget skulle kvittning icke få ske mellan nyinvestering i inventarier och lagerminskning. Ett företag, som redovisade lagerminskning, borde dock få avdraga motsvarande belopp vid beskattningen av nyinvestering i maskiner och inventarier.

Undantag enligt 11 § b) borde enligt motionärernas mening helt eller delvis medgivas från bestämmelserna i 4 och 5 §§ jämväl därest fråga vore om lagerökning, som föranletts av nödvändigheten att ur beredskaps- eller folkförsörjningssynpunkt trygga tillgången på värdefulla förnödenheter, såsom bränsle etc.

11 § c). Undantag från bestämmelserna i 5 § borde vidare medgivas, därest fråga vore om inventarieförvärv, varom bindande avtal träffats före den 1 januari 1951. Undantaget borde icke begränsas endast till företag, som ägde avsevärda betalningssvårigheter. Denna senare bestämmelse borde därför utgå.

Enligt 14 § skulle taxering till investeringsskatt verkställas av vederbörande taxeringsnämnd. Erfarenheterna från krigskonjunkturskatten visade hur svårt det vore att på ett likformigt och tillfredsställande sätt genomföra nämnda taxering. Enligt motionärernas mening borde taxeringen till investeringsskatt i fråga om juridiska personer, vilka redan vid den ordinarie inkomsttaxeringen taxerades av en särskild taxeringsnämnd, verkställas av vederbörande taxeringsnämnd, under det att för övriga skattskyldiga taxeringen borde ske hos länsprövningsnämnden.

Till stöd för det i de likalydande motionerna I: 309 och II: 411 framförda yrkandet har anförts, att det med hänsyn till angelägenheten av att antalet dispensansökningar begränsades även enligt motionärernas mening icke syntes kunna undvikas, att dispensreglerna gjordes snävare än vad som ur sakliga synpunkter vore påkallat. Ur sistnämnda synpunkter borde självfallet all för vår beredskap önskvärd inventarieanskaffning och lagerökning frikallas från den ifrågavarande beskattningen, i den mån så kunde ske utan att dispensförfarandet bleve alltför ohanterligt. Ur beredskapssynpunkt kunde bränslefrågan enligt vad erfarenheterna från senaste världskriget gäve vid handen i viss mån anses intaga en särställning. Att under en avspärrningsperiod kunna tillgodose behovet av bränsle — särskilt kol och koks — vore av utomordentlig betydelse för såväl folkförsörjningen som för vår industriella kapacitet på de flesta områden och därmed även för vår militära beredskap. Bränsletillgången inom landet vore redan så otillfredsställande, att detta vore ägnat föranleda allvarliga betänkligheter. I en sådan situation vore det enligt motionärernas mening angeläget, att alla möjligheter tillvaratoges, som kunde vara ägnade att förbättra situationen å bränsleområdet. Det torde icke vara uteslutet att en del företag med goda utländska förbindelser skulle äga möjlighet att själva få till stånd en ökad import av kol eller eldningsolja för tillgodoseende av sina behov. Vidare torde bränsleförbrukande företag trots rådande brist på arbetskraft hava viss möjlighet att anskaffa ved, träkol och torv för att därmed utdryga bränsleförrådet. Den föreslagna lagstiftningen verkade emellertid starkt återhållande på intresset att utnyttja dylika möjligheter. En lagerökning, som uppkommit genom uppläggande av ett i högsta grad önskvärt beredskapslager av bränsle, föranledde under i författningsförslaget angivna förutsättningar skyldighet att erlægga investeringsskatt, därest åtgärden icke, vilket mera sällan torde vara fallet, tillkommit genom direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet. Om lagerökning, i vad den uppkommit genom ökning av bränsleförrådet, skulle inrymmas under dispensreglerna, skulle detta däremot utan tvivel verka såsom en sporre till ökad anskaffning

av och sparsamhet med bränsle. Såsom villkor för erhållande av dispens borde förutsättas, att ökningen av bränslelagret skulle avse viss, icke alltför ringa kvantitet, så att svårigheter vid tillämpningen undvekes och antalet dispensärenden begränsades. Såsom minimikvantitet skulle kunna angivas förslagsvis 50 ton stenkol eller den kvantitet annat bränsle, som i bränslevärde kunde anses motsvara nämnda kvantitet stenkol. För att ytterligare underlätta tillämpningen av en sådan dispensregel syntes i anvisningarna till 1 § böra angivas de kvantiteter av koks, briketter, eldningsolja, träkol och torv m. m., som vid tillämpning av samma dispensregel skulle anses i bränslevärde motsvara 50 ton kol. Ett dylikt stadgande i anvisningarna borde erhålla karaktär av en bindande schablonmässig bestämmelse och kvantiteterna fastställas på grundval av en ungefärlig medeltalsberäkning, därvid svenska stenkol likställdes med utländska. Statens bränslekommission använde särskilda beräkningsgrunder härför.

I de likalydande motionerna I:310 och II:409 har uttalats, att den restriktiva dispensbestämmelsen i 11 § b) i det framlagda förslaget tedde sig oskäligen och otillfredsställande. Under senare år hade exempelvis inom jordbrukets inköps- och försäljningsorganisation (SLR med därtill anslutna centralföreningar och lantmannaförbund) pågått en betydande utbyggnad av mottagnings-, torknings- och lagringsmöjligheterna i fråga om spannmål. Denna utbyggnad hade delvis betingats av organisationens växande andel i handeln med spannmål och oljeväxtfrö men hade samtidigt varit oundgängligen nödvändig för att möta de krav på mottagnings- och torkningsmöjligheter, som övergången till mera arbetskraftsbesparande skördemetoder, främst skörde- och direkttröskning, medfört. Denna ännu fortgående utveckling hade lett till en successiv ökning av centralföreningarnas spannmålslager vid bokslutstidpunkten (den 31 december), en tendens som måste betraktas som en naturlig och ekonomiskt riktig följd av redan gjorda investeringar. Även om man i fråga om de lagerökningar, som denna utveckling medförde, icke kunde åberopa något »direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet», torde man med fog kunna hävda att, om icke denna utbyggnad och därmed ökade lagerhållning kommit till stånd på frivillighetens väg och i samförstånd med vederbörliga statliga myndigheter, ett direkt föranstaltande från deras sida skulle ha visat sig nödvändigt. Liknande synpunkter kunde anföras i fråga om det avsnitt av SLR-organisationens verksamhet, som avsåg handelsgödselmedlen. För att möjliggöra rättidig leverans av de stora kvantiteter, som erfordrades för vårbruket, hade det med hänsyn till transportförhållandena inom landet visat sig nödvändigt, att handeln redan under hösten toge hem och lagrade gödselmedel i betydande omfattning. Dessa förhållanden hade givetvis medfört, att centralföreningarna, som svarade för överslagsvis 60 % av gödselmedelsleveranserna till jordbruket, måste ha ett för varje år större lager av gödselmedel vid bokslutstidpunkten den 31 december. Varken denna lagerhållning eller lagerhållningen av spannmål hade någon spekulativ karaktär. Den vore en-

bart betingad av organisationens uppgift att betjäna jordbruket, och tendensen till ökning av lagrens storlek sammanhängande direkt med pågående förändringar av de tekniska förhållandena inom jordbruksnäringen. Om centralföreningarna sökte begränsa lagerhållning av spannmål och gödselmedel vid bokslutsperioden, skulle detta gå ut över jordbrukarna och folkhushållet i form av försämrade möjligheter att omhändertaga skörden och försämrat skördeutbyte på grund av otillräcklig tillgång på gödselmedel för vårbruket. Synpunkter av delvis samma slag gjorde sig gällande beträffande den lagerhållning, syftande till en utjämning mellan över- och underskottsperioder, som — jämsides med förbättring av lagringstekniken och lagringskapaciteten — fått allt större omfattning inom jordbrukarnas mejeri-, slakteri- och ägghandelsorganisationer.

I motionen I: 312 har framhållits, att det vid taxering till den föreslagna nya skatten kunde uppkomma en mängd detaljfrågor, där det vore önskvärt att avgörandet skedde efter grunder, som vore enhetliga för hela landet. Det vore tydligt att i många frågor olika meningar lätt kunde uppstå men att det icke vore lämpligt att detaljreglering skedde lagstiftningsvägen. Det vore därför önskvärt, att den föreslagna nämnden kunde utrustas med befogenhet att på framställning av taxeringsmyndighet eller när anledning eljest ansåges föreligga avgiva yttranden i ärenden rörande taxering till investeringsskatt. Motsvarande befogenhet hade tillagts den under krigsåren och kort tid därefter verksamma centrala krigskonjunkturskattenämnden. Hos denna nämnd hade även varit förordnad en särskild konsulent med uppdrag att tillhandagå övriga konsulenter och taxeringsmyndigheterna med råd och upplysningar och att vara föredragande hos nämnden. Dessa anordningar bidroge veterligen i hög grad till att taxeringen till krigskonjunkturskatt kunde förlöpa utan större tekniskt gnissel, att sakliga synpunkter kunde diskuteras och snabbt komma till sin rätt och att de flesta förekommande frågor kunde lösas efter enhetliga grunder. Mot tanken att införa motsvarande anordningar vid taxeringen till investeringsskatt kunde väl tala den omständigheten att investeringsskatten förutsattes bli kortvarig och därför icke borde omgivas med någon större administrativ apparat. Skatten komme dock att bli nog så kännbar och förordningen så pass svår att tillämpa att man måste förutse att tvistefrågor skulle uppkomma i många fall. Blevde skatten kortvarig hunne någon vägledande praxis icke uppstå, och det vore då särskilt angeläget att man redan från början sökte vinna enhetlighet vid förordningens tillämpning.

I motionen II: 406 har anförts, att näringslivets investeringar under senare år icke varit onormalt omfattande samt att någon särskild anledning att antaga, att investeringarna under 1951 skulle bli exceptionellt stora, icke hade påvisats. Att lagerökningar skett efter kriget torde visserligen vara ovedersägligt, men detta hade till största delen betingats av nödvändigheten att ersätta de lager, som blivit tömda eller kraftigt minskade

under kriget. Härtill komme att fortsatt lagerökning vore av största intresse för samhället ur beredskapssynpunkt. Då det likväl kunde antagas, att en investeringsskatt av den nu föreslagna typen i viss mån skulle kunna begränsa investeringarna, ville motionären med hänsyn till angelägenheten av att inflationen i möjligaste mån stoppades och i brist på något lämpligare alternativ icke avstyrka förslaget i dess helhet. Motionären fäste därvid särskild vikt vid de upprepade försäkringarna, att lagstiftningens giltighetstid icke vore avsedd att förlängas. Däremot funne motionären sig föranlåten att påyrka vissa ändringar av förslaget. I den mån rörelseidkarna hade praktisk möjlighet att under beskattningsåret göra de investeringar de funne lämpliga och vänta med avskrivningar till efter beskattningsårets utgång, i samma mån förfelade den föreslagna lagstiftningen i åtskilliga situationer sin verkan. Departementschefen yttrade i detta sammanhang, att den föreslagna konstruktionen av lagstiftningen medförde att företag, som hade god tillgång på likvida medel, finge större möjligheter till »spekulativa investeringar» än företag med mindre god likviditet. Omdömet, som givetvis icke gällde endast »spekulativa» investeringar utan även sådana investeringar, som tedde sig högst angelägna, innebure omvänt, att det egentligen vore företag med dålig likviditet, d. v. s. i regel företag som icke haft tillfälle att konsolidera sin ekonomi, som finge sina möjligheter till investeringar begränsade. Här mötte återigen den från krisårens regleringssystem välkända, för rättskänslan stötande verkan av de konstlade ingreppen i det ekonomiska livet, att vissa företag gynnades framför andra. Mest gynnade bleve emellertid de stagnerade eller på tillbakagång varande företagen, medan de företag, som vore under kraftig utveckling, bleve svårt hämmade.

Dispensmöjligheten i 11 § a) vore enligt motionärens förmenande alldeles för knappt tilltagen. Behovet av lagerökning vore ofta lika stort eller större för äldre företag som vore stadda i snabb utveckling och som uppvisade stark ökning av omsättningen, och detta behov vore i dagens läge så mycket mera pockande som lagren på grund av krisårens avspärrning i många branscher alltjämt vore för små även vid oförändrad omsättning. Möjlighet till dispens från tillämpning av bestämmelserna borde öppnas för företag, som styrkte, att de under åren 1950 eller 1951 ökat sin omsättning och till följd därav vore nödsakade att öka sitt lager. Detta skulle med andra ord innebära, att dispens skulle kunna beviljas företag, om omsättningshastigheten på lagret trots lagerökningen icke minskat. Genom en sådan bestämmelse skulle de företag, som vore stadda i framåtskridande, icke komma i ett sämre läge än företag, som stagnerat. Dispensförfarandet gäve ju under alla förhållanden garanti för att spekulativa eller eljest oberättigade lagerökningar icke skedde med utnyttjande av avskrivning på lagervärdet. Vid behandlingen av dispensärenden enligt den nu föreslagna regeln borde uppmärksamhet bl. a. ägnas de företag, som i väsentlig omfattning dreve rörelse med produkter, som importerades från det s. k. dollarområdet. Myn-digheterna hade som bekant varit synnerligen restriktiva vid meddelandet av importtillstånd från detta område. De företag, som dreve handel med dylika

varor, hade därför vid 1949 års utgång haft synnerligen små lager, och för en lagerökning, som icke avsåge annat än att bringa upp lagret till sådan storlek som omsättningen krävde, borde dispens kunna beviljas. Dispensmöjlighet borde även beredas sådana skattskyldiga, som under beskattningsåret eller kort tid dessförinnan öppnat en ny verksamhetsgren inom ramen för ett bestående företag. Dessa fall vore ofta fullt jämförliga med de fall då skattskyldig påbörjat sin rörelse under samma tid.

Det vore svårt att inse, varför icke alla de inventarieförvärv, om vilka bindande avtal träffats före den 1 oktober 1950, lämnats utanför författningens tillämpningsområde. Såsom motiv för föreskriften att undantag icke skulle ifrågakomma i andra fall än där tillämpningen av bestämmelserna skulle medföra avsevärda betalningssvårigheter för den skattskyldige hade endast åberopats nödvändigheten att begränsa antalet dispensfall. Om emellertid, som följdriktigheten krävde, alla dessa förvärv lämnades åsido, komme något dispensförfarande i detta avseende icke i fråga.

I en till bevillningsutskottet inkommen skrift från *Aktiebolaget Svenskt konstsilke* har hemställts om sådan ändring av de föreslagna dispensbestämmelserna eller sådan utvidgning av rätten till värdeminskningsskatt för oundvikliga korttidsinvesteringar av provisorisk karaktär, att bolaget icke komme att drabbas av investeringsskatt för vissa i skriften angivna investeringar.

Vidare ha *Bilverkstädernas riksförbund*, *Sveriges automobilhandlareförbund*, *Sveriges automobilimportörförbund* och *Sveriges automobilindustri-förening* i en gemensam skrift — under åberopande av beredskapssynpunkter — hemställt, att utskottet måtte framhålla, att 11 § i den föreslagna förordningen borde tolkas så att inom ramen för undantagsmöjligheterna skulle falla bil- och traktorreservdelar, bil- och traktorgummi samt specialbyggda bärgningsbilar med fast kranutrustning.

Utskottets yttrande.

I nu förevarande proposition nr 33 har förslag framlagts om införandet av en tillfällig skatt i syfte att motverka investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt). Enligt propositionsförslaget skall skyldighet att erlægga investeringsskatt i vissa fall åligga rörelseidkare, som under det beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställs år 1952, ökat sitt varulager eller anskaffat inventarier. Vid lagerökning skall skatt utgå om den dolda reserven samtidigt ökat, och skall skatten beräknas å ett beskattningsbart belopp, som motsvarar reservökningen eller, om värdet av lagerökningen är lägre, sistnämnda värde. Om inventarier anskaffats, skall skatten utgå å ett beskattningsbart belopp, som i regel motsvarar skillnaden mellan den avskrivning å dessa inventarier, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, och den avskrivning, som motiveras av förslitning eller

värdeförsämring. Beskattningsbart belopp, som sist sagts, beräknas endast för rörelseidkare, som vid inkomsttaxeringen åtnjuta fri avskrivning beträffande dylika inventarier. För att förhindra ett kringgående av bestämmelserna har jämväl föreslagits, att avsättningar till pensions- eller andra personalstiftelser eller till investeringsfonder skola — med vissa undantag — föranleda skyldighet att erlægga investeringsskatt. Skatt har föreslagits skola utgå med 10 % av det beskattningsbara beloppet.

Det framlagda förslaget ingår som ett led i åtgärderna att begränsa mindre angelägna investeringar. Föredragande departementschefen har i propositionen uttalat, att den angelägnaste uppgiften för den ekonomiska politiken i nuvarande läge måste vara att skapa förutsättningar för att den pris- och löneanpassning, som för närvarande äger rum, får karaktären av en engångsförskjutning och att en stabilisering på den nya nivån ernås. För att uppnå detta mål erfordrades aktiva ingripanden från statsmakternas sida. Sålunda krävdes bland annat att investeringsverksamheten hölles inom ramen för tillgängliga resurser. En ansvällning av den samlade byggnadsverksamheten borde förhindras och regleringsverksamheten på detta område måste sålunda bibehållas. Byggnadsregleringen måste emellertid kompletteras med andra åtgärder i syfte att öva inflytande på de utanför byggnadsregleringen liggande investeringarna, framför allt i varulager och inventarier. Departementschefen erinrar om att vissa kreditpolitiska åtgärder tidigare vidtagits för att nå en begränsning av dylika investeringar, som finansieras med lånade medel. Sålunda hade beredskapsbestämmelserna angående affärsbankernas kassareserver satts i kraft, såsom förutsattes i propositionen den 31 mars 1950 (nr 237) angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1950/51 m. m. Härjämte hade en motsvarande omläggning av riksbankens stödköpspolitik genomförts. Genom de ökade krav, som härigenom ställdes på affärsbankernas kassareserver, minskades underlaget för utlåningen. Som en komplettering till detta hade en överenskommelse om restriktivitet vid kreditgivningen ingåtts mellan riksbanken och flertalet kreditinrättningar. Enligt överenskommelsen borde företräde vid utlåningen givas åt sådan verksamhet som ledde till hävdandet av exporten eller som resulterade i minskat importbehov av för landets försörjning angelägna varor. Å andra sidan skulle utlåningen handhavas så restriktivt som möjligt, då det gällde att finansiera ingångsättande eller utvidgning av produktion av förhållandevis umbärliga varor. Departementschefen framhåller att ytterligare skärpningar av kreditgivningen eventuellt finge övervägas.

Emellertid kunde man genom kreditpolitiska åtgärder icke öva inflytande på den betydande del av investeringsverksamheten, som finansierades med företagens egna medel, särskilt med hänsyn till den nuvarande synnerligen goda vinstkonjunkturen hos exportindustrierna. I syfte att sterilisera exportvinsterna inom skogsindustrierna hade överenskommelse slutits med dessa industrier om införande av prisutjämningsavgifter. Ytterligare åtgärder för att förhindra att vinstökningar inom företagen ledde till en utvidgning av de självfinansierade investeringarna vore emellertid påkallade.

I det i propositionen framlagda förslaget har man sökt nå en begränsning av de självfinansierade investeringarna genom en indirekt begränsning av möjligheterna till skattefria ned- och avskrivningar vid inkomsttaxeringen. Föredragande departementschefen har i detta hänseende uttalat att, om man ville motverka att spekulativ lagerökning och icke önskvärda investeringar i inventarier finansierades medelst vinstmedel, man uppenbarligen borde söka göra dylika investeringar mindre lockande. Detta syntes enklast kunna ske genom en indirekt begränsning av gällande ned- och avskrivningsregler. Skattelagarnas regler hade möjliggjort en konsolidering av företagen, som även ur det allmännas synpunkt varit önskvärd, men det vore å andra sidan otvivelaktigt att dessa regler i viss utsträckning möjliggjort och även direkt föranlett investeringar, som framför allt i nuvarande ekonomiska situation icke vore önskvärda. En tillfällig begränsning av de skattefria ned- och avskrivningarna borde därför framtvinga en noggrannare prövning av lönsamheten av nyinvesteringar i inventarier och lager och därigenom befrämja en i dagens läge önskvärd återhållsamhet i fråga om dylika investeringar.

Vad angår intäkterna av den föreslagna skatten har föredragande departementschefen framhållit att det i avsaknad av närmare erfarenheter vore ytterst svårt att på förhand bedöma vilken fiskal effekt en investeringsskatt kunde komma att få. Så mycket torde man emellertid redan på nuvarande stadium kunna säga att inkomsterna av denna skatt och den därav föranledda ökningen av den ordinarie bolagsskatten skulle öka statens skatteintäkter icke obetydligt utöver det belopp, som upptagits i riksstatsförslaget. Hur stor ökningen bleve vore dock knappast möjligt att angiva annat än gissningsvis. Ett belopp på omkring 200 miljoner kronor syntes ligga inom gränserna för en rimlig uppskattning. Departementschefen framhåller, att den alldeles övervägande delen av de intäkter, som kunde beräknas inflyta genom investeringsskatten, komme att inflyta i form av ökad ordinarie inkomstskatt och icke i form av investeringsskatt. Man torde nämligen kunna utgå från att lagstiftningens huvudsakliga fiskala effekt bleve, att nedskrivningarna å varulager respektive avskrivningarna å inventarier minskades och de till beskattning omedelbart framtagna vinsterna bleve i motsvarande mån större. Departementschefen framhåller även, att man genom den föreslagna lagstiftningen jämväl skulle vinna att statens lånebehov på marknaden för finansiering av de statliga investeringarna begränsades.

I vissa av de motioner, som väckts i anledning av propositionen, har den föreslagna nya lagstiftningen helt avstyrkts. Sålunda har i de likalydande motionerna I: 305 och II: 412 yrkats avslag å propositionen. Såsom skäl härför ha motionärerna uttalat, att de med nuvarande höga bolagsskatt icke kunde medverka till ett beslut om inskränkning i rätten till fri avskrivning. Den verkliga anledningen till överinvesteringar — där sådana kunde ha förekommit — vore otvivelaktigt den höga företagsbeskattningen. Ville man åstadkomma en effektiv begränsning av onödiga investeringar,

vore det bästa sättet härför att bolagsskatten sänktes. Därjämte har i motionerna påpekats att den föreslagna lagstiftningen motverkade såväl önskvärda som icke önskvärda investeringar. En urskiljningslös begränsning av investeringarna kunde i längden vara ägnad att motverka önskemålet att nå samhällsekonomisk balans. Helt avslag å propositionen har vidare yrkats i de likalydande motionerna I: 311 och II: 413, i vilka motioner framhållits bl. a., att produktivitet utvecklingen inom landet vore beroende av den ständigt pågående förnyelsen eller förbättringen av de maskinella krafterna. Denna utveckling borde ej avbrytas eller hejdas genom hinderande beskattningsåtgärder. Lagren vore icke inom alla branscher uppe i en nivå som kunde anses tillfredsställande i förhållande till den ökade konsumtionen. Den föreslagna skattens konstruktion påminde i vissa avseenden om krigskonjunkturskattens, och alla de svårigheter, som följde med den senare, kunde väntas följa även med investeringsskatten.

Nödvändigheten av att investeringsverksamheten hålles inom ramen för tillgängliga resurser torde icke från något håll bestridas. Icke heller torde delade meningar råda om att i nuvarande läge erfordras aktiva ingripanden från statsmakternas sida för att nå detta mål. I den föreliggande propositionen har erinrats om de åtgärder, som i sådant hänseende redan vidtagits. Särskilt har nämnts byggnadsregleringen, den restriktiva kreditpolitiken och prisutjämningsavgifterna. Av väsentlig betydelse vore emellertid, framhålls i propositionen, att åstadkomma anordningar, som gjorde det möjligt att ytterligare påverka de investeringar, som finansierades med företagens egna medel. Den föreslagna investeringsskatten vore ett led i dessa strävanden.

De invändningar som riktats mot den föreslagna lagstiftningen torde i väsentlig grad ha föranletts av tvivel på att en på dylikt sätt utformad beskattning skulle få någon investeringsbegränsande effekt av egentlig betydelse. Något alternativ, som i nuvarande läge skulle kunna accepteras, har emellertid icke anvisats vare sig i remissyttrandena eller i de motioner, vari yrkas avslag på propositionsförslaget. Det under förarbetena diskuterade spärrkontoförfarandet torde i detta sammanhang kunna lämnas åsido. De uppmjukningar, som vidtagits i det ursprungliga förslaget om investeringsskatt, torde nämligen ha medfört att i valet mellan en investeringsskatt och ett spärrkontoförfarande, det förstnämnda alternativet är att föredraga.

För egen del vill utskottet uttala, att utskottet i likhet med departementschefen anser att den nu föreslagna lagstiftningen om investeringsskatt skulle, om den genomföres, framtvunga en noggrannare prövning av lönsamheten av nyinvestering i varulager och inventarier och därigenom leda till en i dagens läge önskvärd återhållsamhet i fråga om dylik investering. Då i motionerna I: 305 och II: 412 hävdats, att ett bifall till propositionen skulle vara liktydigt med ett beslut om inskränkning i rätten till fri avskrivning och att frågan härom icke kunde bedömas isolerat utan måste ses i samband med hela frågan om bolagsbeskattningen, får utskottet erinra

om att den föreslagna lagstiftningen föranletts av den nu rådande bekymmersamma ekonomiska situationen och att densamma endast är avsedd att medföra en tillfällig begränsning av de skattefria ned- och avskrivningarna. Den fria avskrivningsrätten gäller sålunda alltså i princip. Lagstiftningens tillfälliga karaktär har för övrigt kommit till tydligt uttryck i det vid propositionen fogade författningsförslaget. Detta har, som ovan nämnts, utformats så att det i princip endast avser det beskattningsår, för vilket taxering av beskattningsnämnd i första instans verkställs år 1952. Utskottet vill i detta sammanhang understryka, att därest åtgärder i investeringsbegränsande syfte skulle bli erforderliga jämväl under ett senare år måste frågan härom upptagas till förnyat övervägande i hela sin vidd.

Beträffande de i motionerna I: 311 och II: 413 framförda erinringarna torde utskottet få framhålla att den föreslagna lagstiftningen endast avser att begränsa sådana avskrivningar, som icke betingas av förslitning eller värdeförsämring. Ur företagens och det allmännas synpunkt önskvärda och nödvändiga investeringar torde icke allvarligt motverkas av en dylik tillfällig lagstiftning. Om en investering bedömes så nödvändig att den omedelbart bör genomföras, kan rörelseidkaren likväl undgå investeringskatt genom att icke öka reserven i lagret eller icke yrka högre avdrag för avskrivning än som direkt motiveras av förslitning eller värdeförsämring. Avskrivningsunderlaget kvarstår då, när den nu föreslagna, tillfälliga lagstiftningen upphört att gälla.

Under återopande härav och då utskottet i övrigt kan ansluta sig till de synpunkter, vilka anförts av departementschefen såsom motivering för införande av en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier, finner utskottet sig i princip böra tillstyrka, att en sådan lagstiftning genomföres.

I enlighet härmed avstyrker utskottet de förut omnämnda motionerna I: 305 och II: 412 samt I: 311 och II: 413.

I detta sammanhang har utskottet till behandling upptagit de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 151 och II: 197. I dessa motioner har anhållits om utredning angående ett slopande av den fria avskrivningsrätten å maskiner och inventarier samt om ett borttagande av skattefrihet eller skatteuppskov för investerings- och konjunkturfonder. Vidare ha motionärerna hemställt om utredning av frågan rörande en skärpt och förbättrad förmögenhetsbeskattning. Såsom framgår av vad ovan anförts har utskottet vid sitt ställningstagande till frågan om en begränsning av de skattefria ned- och avskrivningarna genom en investeringsskatt understrukit att rätten till fri avskrivning i princip lämnats orubbad. Utskottet kan icke finna att vad motionärerna anført motiverar att hela frågan om bolagsbeskattningen och därmed sammanhängande problem nu upptages till förnyad prövning. Utskottet avstyrker sålunda motionerna i denna del. Vad angår yrkandet om utredning angående en skärpt och förbättrad förmögenhetsbeskattning, får utskottet erinra om att föregående

års riksdag på hemställan av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 46 hos Kungl. Maj:t anhållit om en allsidig och förutsättningslös utredning rörande bl. a. taxeringsförfarandet. Med hänsyn härtill och då utskottet förutsätter att vid denna utredning jämväl frågan om en effektivisering av förmögenhetstaxeringen kommer under bedömande anser sig utskottet böra avstyrka motionerna jämväl i denna del.

Utskottet övergår härefter till att behandla den föreslagna lagstiftningens närmare utformning samt i anledning av propositionen väckta motioner, vari yrkas ändring i det framlagda författningsförslaget.

Beträffande bestämmelserna i 2 § d), att rörelseidkare, som jämte annan rörelse driver penningrörelse, är frikallad från skattskyldighet såvitt avser placeringar av förvaltade medel i aktier, obligationer, lånefordringar m. m. sådant, har departementschefen såsom exempel å rörelseidkare, som avses med bestämmelsen, angivit Kooperativa förbundet. Utskottet förutsätter att med penningrörelse i detta fall endast avses in- och utlåningsrörelse med karaktär av bankrörelse och att bestämmelsen sålunda avser ett mycket ringa antal rörelseidkare. Utskottet finner det i princip riktigt att den föreslagna lagstiftningen icke bör motverka en ökning av varulagret i dylik bankrörelse. I de fall lagerökning förekommit och denna är föranledd av ökad inlåning och vinst å bankrörelsen är en nedskrivning av lagerökningen enligt de värderingsmetoder, som tidigare tillämpats beträffande lagret i övrigt, befogad. Emellertid kan en rörelseidkare, som jämte annan rörelse även driver här avsedd penningrörelse, i viss mån undgå verkan av den föreslagna lagstiftningen genom att öka den dolda reserven i bankrörelsens varulager mer än som motiveras av sådan lagerökning, som är föranledd av ökad inlåning och vinst å penningrörelsen. Rörelseidkaren kan på så sätt kompensera en ned- eller avskrivning av nyinvesteringar i övriga rörelser, som icke kunnat verkställas utan att investeringsskatt skolat utgå. Med hänsyn härtill är utskottet tveksamt, om icke bestämmelsen i 2 § d) bör utgå. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att bestämmelsen i 19 § lämnar beskattningsmyndigheterna möjlighet att förhindra, att åtgärder som nyss antytts leda till för låg taxering till investeringsskatt. I sistnämnda paragraf åsyftas visserligen närmast transaktioner, som företagas mellan olika fysiska och juridiska personer i syfte att nå lättnader i investeringsskattehänseende, men utskottet finner det uppenbart, att bestämmelsen är tillämplig jämväl beträffande rörelseidkare, som på sätt här ovan antytts utnyttjar bestämmelsen i 2 § d) i syfte att undgå verkan av den föreslagna lagstiftningen. Med hänsyn härtill och då bestämmelsen i 2 § d) är en logisk följd av bestämmelsen i 2 § c) att rörelseidkare, som enbart driver penningrörelse, är undantagen från skattskyldighet, anser sig utskottet kunna tillstyrka den föreslagna bestämmelsen i 2 § d).

I de likalydande motionerna I: 308 och II: 410 ha bl. a. framställts vissa yrkanden i anledning av bestämmelserna i 2, 4—7, 10 och 14 §§.

Sålunda yrkas en höjning av den årsomsättning, som utgör gräns för skattskyldigheten. Av propositionen framgår, att den föreslagna gränsen, 200 000 kronor, tillkommit efter en avvägning mellan olika yrkanden. Departementschefen framhåller i propositionen att om gränsen, såsom Landsorganisationen förordat, skulle sättas till 100 000 kronor, skulle detta medföra ett avsevärt merarbete för beskattningsnämnderna utan att effekten av lagstiftningen i större grad ökades. Å andra sidan var departementschefen icke beredd tillstyrka, att gränsen sattes högre än 200 000 kronor, då de sammanlagda investeringarna i rörelser med en omsättning av 200 000 till 300 000 kronor torde vara av sådan storlek, att det ur investeringsbegränsande synpunkt vore angeläget att under lagstiftningen inbegripa de ifrågakarande företagen. I vilken omfattning en viss höjning av den i författningstexten angivna gränsen skulle medföra en arbetsbesparing för de skattskyldiga och för beskattningsmyndigheterna och en minskning i effekten av lagstiftningen är vanskligt att bedöma. En höjning av gränsen från 200 000 kronor till 400 000 kronor — såsom föreslagits i motionerna I: 308 och II: 410 — torde dock enligt utskottets mening komma att medföra en minskning av lagstiftningens investeringsbegränsande verkan, som icke kunde uppvägas av den arbetsbesparing som skulle vinnas. Med hänsyn till den prisstegring, som ägt rum, och de därav föranledda högre omsättningssiffrorna anser sig utskottet likväl kunna förorda att gränsen höjes från 200 000 kronor till 300 000 kronor. Härav föranledas ändringar i 2 § e), 13 § 1 och 2 mom. samt anvisningarna till 2 och 10 §§.

Beträffande det i motionerna framförda yrkandet, att såsom jämförelselager alternativt skulle få anses medeltalet av lagren för räkenskapsåren 1947—1949, får utskottet som sin mening uttala, att man i en tillfällig lagstiftning av det slag, varom här är fråga, icke bör införa bestämmelser, som kunna väntas vålla merarbete vid tillämpningen, såvida icke bestämmelserna äro av verklig betydelse. Då en dylik medeltalsberäkning i flertalet fall skulle medföra ett merarbete för skattskyldiga och beskattningsmyndigheter, som icke stode i rimlig proportion till värdet ur de skattskyldigas synpunkt av den i motionerna föreslagna bestämmelsen, kan utskottet icke tillstyrka det framförda yrkandet.

I nämnda motioner har vidare yrkats, att bestämmelse om extra avskrivning å inventarier, som anskaffats för utnyttjande av viss konjunktur, borde införas. Ett i viss mån likartat spörsmål har berörts i den av Aktiebolaget Svenskt konstsilke till utskottet ingivna skriften. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att inventarier med en varaktighetstid av högst tre år få helt avskrivas utan att investeringskatt utgår. Om den ekonomiska varaktighetstiden för nyanskaffade inventarier är längre än tre år, lägger den nu ifrågasatta tillfälliga lagstiftningen icke hinder i vägen för att inventarierna helt kunna bortskrivas under den tid de äro i bruk. Något behov av en bestämmelse av det slag, som i motionerna föreslagits, finner utskottet därför icke föreligga.

Beträffande yrkandet i de förenämnda motionerna I: 308 och II: 410 att vissa rörelseidkare skulle undantagas från bestämmelserna beträffande avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser, ansluter sig utskottet till de synpunkter, som av departementschefen anförts såsom motivering till att bestämmelserna ansetts böra avse samtliga rörelseidkare oavsett om investeringar i varulager och inventarier verkställts eller icke. Om undantag från ifrågakavande bestämmelser skulle medgivas kunde detta gälla endast rörelseidkare, som icke gjort investeringar vare sig i varulager eller i inventarier. Undantagsbestämmelsen kunde — i motsats till vad i motionerna yrkats — icke bli tillämplig i sådana fall där inventarier anskaffats men avskrivningen begränsats till 10 %. Avsikten med bestämmelserna angående avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser är att förhindra, att minskade avskrivningar å nyanskaffade inventarier kompenseras genom ökade avsättningar till dylika stiftelser. Såsom departementschefen framhållit torde det förhålla sig så, att flertalet rörelseidkare verkställt åtminstone någon nyanskaffning av inventarier under beskattningsåret. En undantagsbestämmelse skulle sålunda få mycket liten betydelse och dessutom innebära tillskapandet av ett tröskelproblem på det sätt, att en mycket liten och i och för sig nödvändig investering skulle medföra att undantagsbestämmelsen icke bleve tillämplig. Avsättningsmöjligheterna till pensionsstiftelser ha för övrigt begränsats endast i vad det gäller avsättningar för framtida kostnader. Utskottet anser sig icke kunna tillstyrka att en sådan undantagsbestämmelse, som i motionerna påyrkats, införes.

I detta sammanhang vill utskottet beträffande bestämmelsen i 7 § angående avsättningar till andra personalstiftelser än pensionsstiftelser framhålla, att denna bestämmelse givetvis icke innebär, att avdrag för avgifter till sådana av skogsindustrierna bildade stiftelser, som avses i propositionen nr 68 med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till vissa stiftelser m. m. och liknande äldre författningar, skall föranleda taxering till investeringsskatt på grund av att dessa avgifter delvis skola tillfalla vissa företagsstiftelser.

Även i fråga om yrkandet, att ett företag, som redovisar lagerminskning, bör få avdraga ett belopp motsvarande denna lagerminskning vid beräkning av beskattningsbart belopp i samband med nyinvesteringar i maskiner och inventarier, ansluter sig utskottet till den motivering departementschefen i propositionen lämnat för att sådan kvittningsrätt icke bör tillåtas. Kvittning skulle över huvud taget kunna ifrågasättas endast om det förelåge såväl lagerminskning som reservminskning. Men en sådan kvittning skulle, såsom departementschefen framhållit, innebära ett underlättande av investeringar i inventarier, som skulle strida mot syftet med lagstiftningen. Utskottet kan sålunda icke förorda att sådan kvittningsrätt införes.

Vad slutligen angår yrkandet, att taxeringen till investeringsskatt skulle beträffande fysiska personer ske hos länsprövningsnämnden i stället för

hos vederbörande taxeringsnämnd, får utskottet framhålla, att deklarationerna till investeringsskatt komma att granskas av taxeringskonsulenterna samt att taxeringsnämnderna äga överlämna de ärenden, där en mera omfattande utredning blir nödvändig, till vederbörande prövningsnämnd. Den skattskyldige kan genom besvär få sina taxeringar prövade av prövningsnämnden. Utskottet har icke kunnat finna, att den omständigheten att taxeringen till investeringsskatt jämväl för fysiska personer handhaves av taxeringsnämnderna kan medföra risk för att taxeringen icke skulle ske på ett likformigt och tillfredsställande sätt.

Med det nu anförda anser sig utskottet ha besvarat de likalydande motionerna I: 308 och II: 410 utom i vad de avse bestämmelserna i 11 §.

De föreslagna undantagsbestämmelserna i 11 § ha föranlett yrkanden i flera motioner.

I motionen II: 406 har beträffande bestämmelsen i 11 § a) yrkande framställts om, att undantag helt eller delvis skulle medgivas jämväl i fråga om skattskyldig, som under åren 1950 eller 1951 ökat sin omsättning och till följd därav varit nödsakad att öka sitt lager, eller som under beskattningsåret eller kort tid dessförinnan upptagit verksamhet inom ett nytt område. Departementschefen har i propositionen framhållit nödvändigheten av att dispensärendena begränsades. Utskottet delar denna uppfattning. Utvidgningen av undantagsbestämmelserna på sätt i motionen yrkats skulle otvivelaktigt avsevärt öka antalet dispensfall. Ett stort antal rörelser torde vara under utveckling och redovisa viss omsättningsökning. Dessutom skulle den avsedda verkan av en tillfällig lagstiftning, varom här är fråga, avsevärt minskas om möjlighet till undantag lämnades i andra fall än där det är uppenbart, att bestämmelserna skulle få allvarliga konsekvenser. Med hänsyn härtill finner utskottet de i 11 § a) angivna dispensfallen vara till fyllest.

Yrkanden avseende undantagsbestämmelserna i 11 § b) ha framställts i ett flertal motioner. I de likalydande motionerna I: 306 och II: 407 har yrkats undantag från förordningens bestämmelser i fråga om lagerökning eller inventarieförvärv, som befinner sig vara av särskild betydelse med hänsyn till folkförsörjningen eller rikets försvarsberedskap och icke framstår såsom ringa i förhållande till rörelseidkarens övriga omsättnings- och anläggningstillgångar. I de likalydande motionerna I: 308 och II: 410 har hemställts om sådan ändring i det framlagda författningsförslaget att lagerökning, som föranletts av nödvändigheten att ur beredskaps- eller folkförsörjningssynpunkt trygga tillgången på värdefulla förnödenheter, såsom bränsle etc., upptoges såsom dispensgrund. I syfte att sporra till ökad anskaffning och sparsamhet med bränsle har i de likalydande motionerna I: 309 och II: 411 föreslagits att lagerökning, i vad den uppkommit genom ökning av bränsleförrådet, skulle om den vore av viss storlek inrymmas under dispenserreglerna i 11 §. I de likalydande motionerna I: 310 och II: 409 slutligen har yr-

kats undantag beträffande lagerökning, som saknar spekulativt syfte och som av vederbörliga statliga myndigheter vitsordas väsentligen tjäna ett allmänt intresse.

Samtliga de i dessa motioner framställda yrkandena motiveras av beredskapssynpunkter. I viss mån likartat yrkande har framställts i den till utskottet från Bilverksstädernas riksförbund m. fl. ingivna skriften. Utskottet vill i detta sammanhang ånyo framhålla, att den investeringsbegränsande verkan av lagstiftningen i första hand torde leda till en inskränkning av sådana investeringar, som ur det allmännas synpunkt äro mindre nödvändiga och önskvärda. Under förutsättning att lagstiftningen är tillfällig, torde den sålunda icke komma att allvarligt påverka ur beredskapssynpunkt erforderliga investeringar. Undantagsbestämmelsen för investering, som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet, bör därför enligt utskottets mening vara till fyllest. Man bör kunna förutsätta att för landets beredskap oundgängligen nödvändiga investeringar ske i samråd med statlig myndighet såsom riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, jordbruksnämnden, bränslekommissionen m. fl. myndigheter.

Beträffande bränslefrågan, som beröres i de likalydande motionerna I: 309 och II: 411 har utskottet inhämtat, att proposition kommer att föreläggas riksdagen med förslag till åtgärder att trygga försörjningen med bränsle. Utskottet förutsätter därför, att förefintliga möjligheter till import av bränsle komma att tillvaratagas. Vidare har utskottet inhämtat att bränslekommissionen förhandlar om avtal bl. a. med Sveriges skogsägareföreningars riksförbund i egenskap av ombud för de till förbundet anslutna föreningarna om viss lagring av ved. En lagerökning, som tillkommit på grund av sådant avtal, är givetvis att anse såsom tillkommen på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet, som avses i 11 § b).

Beträffande frågan i vilken utsträckning den verksamhet, som bedrivs av lantbrukets ekonomiska föreningar, komme att beröras av den föreslagna skatten — ett spörsmål som berörts i de likalydande motionerna I: 310 och II: 409 — vill utskottet framhålla, att i de fall prisstegring föreligger å jordbrukets produkter, t. ex. beträffande spannmål, medgiva de föreslagna bestämmelserna en viss ökning av den dolda reserven, enär jämförelselagret får bibehållas i oförändrat bokfört värde. Detta innebär att den dolda reserven får ökas med belopp, som motsvarar prisstegringen å lagerkvantiteten i jämförelselagret. Då föreningarnas verksamhet icke går ut på att skapa vinster och de redovisade vinsterna därför i regel äro små, torde den möjlighet till ökning av företagens dolda reserver, som förordningen medgiver, i regel vara tillräcklig.

I fråga om föreningar, vilkas verksamhet avse handelsgödselmedel, vill utskottet framhålla, att dessa föreningar ha vissa möjligheter att reglera sin lagerhållning vid bokslutstillfället.

Beträffande oljeväxtodlingen äro förhållandena delvis annorlunda. Man torde här kunna räkna med dels prissänkning och dels arealökning. För

föreningar, som huvudsakligen laga raps kunna bestämmelserna förhindra varje ökning av den dolda reserven i varulagret. Bestämmelserna i anvisningarna till 4 § punkt 1 första stycket innebära, att den ingående dolda reserv, som vid lagerökning icke får ökas utan att investeringsskatt utgår, vid prissänkning skall anses motsvara skillnaden mellan återanskaffningsvärdet av jämförelselagret vid 1951 års utgång, å ena sidan, och det bokförda värdet, å andra sidan. Utskottet finner det rimligt, att den dolda reserven i jämförelselagret i kronor räknat får bibehållas även då prissänkning föreligger. Utskottet föreslår därför, att nämnda anvisningspunkt jämkas i enlighet härmed. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla, att en lagerökning, som har tillkommit på direkt föranstaltande av statens jordbruksnämnd, givetvis faller in under bestämmelserna i 11 § b). Det torde kunna förutsättas, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer utvecklingen på här förevarande område och vidtager de åtgärder, som kunna bli erforderliga.

I de likalydande motionerna I: 301 och II: 399, de likalydande motionerna I: 307 och II: 408 samt de likalydande motionerna I: 308 och II: 410 har yrkats ändring av bestämmelserna i 11 § c) på det sätt, att undantag skall medgivas oberoende av om betalningssvårigheter föreligga för den skattskyldige eller icke.

I de förenämnda motionerna I: 307 och II: 408 har därvid i första hand yrkats att sådana beställningar av inventarier, som verkstälts enligt bona fide-avtal träffade före den 1 oktober 1950, icke skola omfattas av den föreslagna lagstiftningen. Liknande yrkande har jämväl framförts i motionen II: 406. Utskottet vill framhålla, att vad sålunda yrkats skulle innebära en väsentlig ändring av den föreslagna lagstiftningen och skulle medföra att flertalet större investeringar i maskiner och andra inventarier, som levereras under år 1951, icke skulle omfattas av bestämmelserna. Ändringen kan enligt utskottets mening endast tänkas genomförd, om den fria avskrivningsrätten i stället begränsades för de inventarier, som beställas under tiden från och med den 1 oktober 1950 till och med utgången av beskattningsåret 1951 oberoende av när dessa inventarier levereras. Då utskottet icke nu vill förorda en sådan lagstiftning, vilken skulle innebära ett direkt upphävande av den fria avskrivningsrätten beträffande vissa inventarier, anser sig utskottet kunna tillstyrka att under lagstiftningen i stället inbegripas samtliga de under beskattningsåret 1951 levererade inventarierna. Indirekt synes man härigenom även kunna få en viss återhållande verkan på de investeringar, som beställas under år 1951. Propositionsförslagets utformning innebär, att för sådana företag, där räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderår, det kan tänkas, att under bestämmelserna komma att falla investeringar, som både beställts och levererats före den 1 oktober 1950. Rätteligen borde för dylika skattskyldiga förordningens bestämmelser tillämpas först år 1953. Utskottet har icke velat föreslå sådan ändring, då det skulle innebära, att den föreslagna lagstiftningen icke kunde begränsas till

beskattningsåret 1951, vilket nu är fallet, om man bortser från de sällsynta undantagsfall, då rörelseidkare omlagt sitt räkenskapsår. Utskottet vill i detta sammanhang icke underlåta att framhålla, att de rörelseidkare, som icke utnyttjat den fria avskrivningsrätten så, att det äldre inventariebeståndet helt bortskrivits, kunna mildra lagstiftningens retroaktiva verkningar genom avskrivningar å äldre inventarier.

Av det sålunda anförda framgår, att det enligt utskottets mening icke kan ifrågakomma att medgiva dispens i samtliga de fall då inventarier, som levererats under år 1951, beställts före den 1 oktober 1950. Undantag bör enligt utskottet medgivas endast då begränsningen av avskrivningsmöjligheterna kan medföra avsevärda betalningssvårigheter på grund av de ökade skatter, vartill hänsyn icke kunnat tagas vid beställningen av inventarierna. Att betalningssvårigheter angivas såsom förutsättning för dispens är i och för sig icke något nytt. Samma bestämmelse fanns i en lagstiftning med liknande syfte nämligen i lagen den 23 april 1948 med särskilda bestämmelser om dispositionen av aktiebolags vinstmedel.

I de likalydande motionerna I: 308 och II: 410 har tidpunkten den 1 oktober 1950 i 11 § c) föreslagits utbytt mot den 1 januari 1951. Utskottet har icke kunnat finna anledning tillstyrka en sådan ändring.

I de likalydande motionerna I: 307 och II: 408 har hemställts, att ersättningsanskaffningar för förlorade och utrangerade fartyg icke skola omfattas av lagstiftningen. Departementschefen har i propositionen anført, att det stötte på praktiska svårigheter att tillämpa särskilda bestämmelser beträffande ersättningsanskaffningar bl. a. just i fråga om gränsdragningen mellan ersättnings- och nyanskaffningar. I regel anskaffades ju icke en exakt likadan maskin som den utrangerade. Dessutom vore det i överensstämmelse med lagstiftningens syfte att även vid ersättningsanskaffning under innevarande år en särskilt noggrann prövning komme till stånd, hurvida en ny maskin nu borde anskaffas eller om därmed kunde anstå till ett följande år. Utskottet kan ansluta sig till vad departementschefen sålunda anført och som i stort sett är tillämpligt även å fartyg. Därtill kommer att försäkringsersättning på grund av förlorat fartyg får användas för avskrivning å nyanskaffat fartyg utan att investeringsskatt utgår. Försäkringsersättning för förlorade fartyg behöver enligt kommunalskattelagens bestämmelser icke upptagas till beskattning förrän två år efter det ersättningen influtit, varför försäkringsersättningen i regel kan disponeras för avskrivning å ersättningsanskaffningen.

I enlighet härmed avstyrker utskottet motionen II: 406 samt motionerna I: 301 och II: 399, I: 306 och II: 407, I: 307 och II: 408, I: 308 och II: 410 — de båda sistnämnda motionerna i vad de avse ändring av 11 § i det föreliggande författningsförslaget — I: 309 och II: 411 samt I: 310 och II: 409, i den mån motionerna icke kunna anses besvarade genom vad utskottet härovan anført.

I motionen I: 312 har yrkats att den särskilda nämnden skall utrustas med vidgade befogenheter och förses med kvalificerat biträde. Utskottet vill häremot anföra, att det är en väsentlig skillnad mellan den nu föreslagna mycket schematiskt utformade lagstiftningen och de invecklade bestämmelserna i krigskonjunkturskatteförordningen. Såvitt utskottet kan bedöma bör tillämpningen av här ifrågavarande lagstiftning icke kräva, att råd och anvisningar lämnas av en särskild nämnd. Det må i detta sammanhang framhållas, att taxeringen enligt övergångsbestämmelserna till den nya uppbördsförordningen, vid vilken taxering delvis samma problem förefunnos, kunde genomföras utan att råd och anvisningar centralt utfärdades. De frågor som uppstå vid tillämpningen av bestämmelserna i 6 § äro i stort sett desamma, som de, vilka uppstå vid beräkningen av avdragsgilla avsättningar vid inkomsttaxeringen. Utskottet finner sålunda icke anledning tillstyrka det i motionen I: 312 framställda yrkandet.

I 8 § stadgas att avsättning till särskild investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier icke skall föranleda taxering till investeringsskatt. Utskottet vill framhålla, att denna bestämmelse blir tillämplig endast under förutsättning att riksdagen bifaller propositionen nr 66 med förslag till förordning om fortsatt tillämpning i viss del av förordningen den 4 juni 1948 (nr 278) med provisoriska bestämmelser om investeringsfond för ersättande av normallager, m. m.

I anvisningarna till 13 § har stadgats att uppgiftsskyldigheten beträffande varulager i vissa fall kan få fullgöras genom intyg av auktoriserad revisor. Departementschefen har i propositionen uttalat, att intyg av auktoriserad revisor även i annat fall än som i nämnda anvisningar avses kan tänkas godtagas av beskattningsnämnderna efter bedömande i varje särskilt fall. Utskottet finner skäligt uttala att företag, som för beskattningsåret icke haft auktoriserad revisor som ordinarie revisor i företaget men väl av handelskammare godkänd granskningsman, icke böra vara utestängda från möjlighet att fullgöra uppgiftsskyldigheten beträffande varulagret genom intyg av sådan godkänd granskningsman i de fall då speciella svårigheter föreligga att beräkna anskaffningsvärdena. Förutsättningen för att sådant intyg skall kunna godkännas skall givetvis vara, att de uppgifter som lämnas beträffande lagervärderingen och omständigheterna i övrigt giva vid handen, att de i intyget lämnade uppgifterna äro riktiga. Det blir beroende på beskattningsmyndigheternas godkännande i varje särskilt fall om uppgiftsskyldigheten skall få fullgöras genom dylikt intyg och ett missbruk av denna möjlighet — som förutsättes bliva utnyttjad endast i undantagsfall — synes därför knappast behöva befaras. Efter anmaning av beskattningsmyndighet skall givetvis under alla förhållanden utredning om anskaffningsvärdena företas.

Dagen för ikraftträdandet har i det framlagda förslaget satts till den 1 januari 1952. Med hänsyn till att även rörelseidkare, vars räkenskapsår av-

slutas före den 31 december 1951, bör ha möjlighet att erhålla förhandsbesked från den i 11 § omförmälda nämnden innan bokslutet fastställs, synes ikraftträdandet böra sättas till den 1 juli 1951. Utskottet föreslår därför sådan ändring av ikraftträdandebestämmelsen.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 33 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) med den ändring, att 2 § samt 13 § 1 och 2 mom., anvisningarna till 2 och 10 §§, punkt 1 av anvisningarna till 4 § samt bestämmelsen om ikraftträdandet erhålla följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

2 §.

Från skyldighet att erlægga investeringsskatt frikallas:

a) systembolag som avses i förordningen angående försäljning av rusdrycker, Aktiebolaget Vin- och spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet, så ock aktiebolag från vilket utdelningen i sin helhet tillfaller staten;

b) innehavare av apotek, såvitt avser apoteksrörelsen;

c) rörelseidkare, som icke driver annan rörelse än bank-, emissions- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse;

d) rörelseidkare, som jämte annan rörelse driver penningrörelse, såvitt avser placeringar av förvaltade medel i aktier, obligationer, lånefordringar med mera sådant; samt

e) rörelseidkare, vars sammanlagda omsättning under beskattningsåret icke överstiger 200 000 kronor. e) rörelseidkare, vars sammanlagda omsättning under beskattningsåret icke överstiger 300 000 kronor.
(Se vidare anvisningarna.)

13 §.

13 §.

1 m o m. Till ledning för taxering till investeringsskatt skall rörelseidkare, vars sammanlagda omsättning under beskattningsåret överstiger 200 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen fo-

1 m o m. Till ledning för taxering till investeringsskatt skall rörelseidkare, vars sammanlagda omsättning under beskattningsåret överstiger 300 000 kronor, utan anmaning vid den allmänna självdeklarationen fo-

Kungl. Maj:ts förslag:

ga en särskild på heder och samvete avgiven deklARATION, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

Uppgiftsskyldighet enligt första stycket föreligger icke för rörelseidkare, som i 2 § a)—c) avses.

2 m o m. Företag som i 10 § andra stycket avses, vars omsättning under beskattningsåret överstiger 200 000 kronor, skall utan anmaning för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt, för envar delägare avgiva deklARATION som i 1 mom. sägs, avseende hela företaget, med uppgift om den å delägaren belöpande andelen av det för företaget beräknade, till investeringsskatt beskattningsbara beloppet.

Utskottets förslag:

ga en särskild på heder och samvete avgiven deklARATION, avfattad å blankett enligt av Kungl. Maj:t fastställt formulär.

2 m o m. Företag som i 10 § andra stycket avses, vars omsättning under beskattningsåret överstiger 300 000 kronor, skall utan anmaning för varje kommun, där delägare är skattskyldig till statlig inkomstskatt, för envar delägare avgiva deklARATION som i 1 mom. sägs, avseende hela företaget, med uppgift om den å delägaren belöpande andelen av det för företaget beräknade, till investeringsskatt beskattningsbara beloppet.

A n v i s n i n g a r

till 2 och 10 §§.

Därest omsättningen under beskattningsåret för företag, som avses i 10 § andra stycket, icke överstiger 200 000 kronor, föreligger icke skattskyldighet med avseende å den av företaget bedrivna verksamheten.

till 4 §.

1. Med dold reserv i varulagret vid beskattningsårets utgång *respektive i jämförelselagret* förstås skillnaden mellan, å ena sidan, lagrets anskaffningsvärde eller dess återanskaffningsvärde vid *beskattningsårets utgång*, därest detta värde är lägre, samt, å andra sidan, lagrets bokförda värde.

till 2 och 10 §§.

Därest omsättningen under beskattningsåret för företag, som avses i 10 § andra stycket, icke överstiger 300 000 kronor, föreligger icke skattskyldighet med avseende å den av företaget bedrivna verksamheten.

till 4 §.

1. Med dold reserv i varulagret vid beskattningsårets utgång förstås skillnaden mellan, å ena sidan, lagrets anskaffningsvärde eller dess återanskaffningsvärde vid *angivna tidpunkt*, därest detta värde är lägre, samt, å andra sidan, lagrets bokförda värde. *Med dold reserv i jämförelselagret* förstås skillnaden mellan, å ena sidan, lagrets anskaff-

*Kungl. Maj:ts förslag:**Utskottets förslag:*

ningsvärde eller, om återanskaffningsvärdet vid den tidpunkt, till vilken jämförelselagret hänför sig är lägre, sistnämnda värde, samt, å andra sidan, lagrets bokförda värde.

Värdet av lagerökningen beräknas till skillnaden mellan, å ena sidan, lagrets anskaffningsvärde vid beskattningsårets utgång eller, om återanskaffningsvärdet vid angivna tidpunkt är lägre, sistnämnda värde samt, å andra sidan, jämförelselagrets anskaffningsvärde eller, om återanskaffningsvärdet vid beskattningsårets utgång är lägre, jämförelselagrets återanskaffningsvärde.

Har den i räkenskaperna gjorda värdesättningen å lagret frångåtts vid inkomsttaxeringen, skall vid beräkningen av dold reserv i stället för bokfört värde upptagas det värde å lagret som åsatts vid taxeringen.

Denna förordning träder i kraft
den 1 januari 1952.

Denna förordning träder i kraft
den 1 juli 1951.

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 151 av herr Ola Persson m. fl. och II: 197 av herr Holmberg,

2) de likalydande motionerna I: 301 av herr Åman och II: 399 av herr Fagerholm m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 305 av herr Domö m. fl. och II: 412 av herr Birke m. fl.,

4) de likalydande motionerna I: 306 av herrar Ohlon och Nordenson samt II: 407 av herr Edström m. fl.,

5) de likalydande motionerna I: 307 av herr Ohlon m. fl. samt II: 408 av herrar Edström och Gustafson i Göteborg,

6) de likalydande motionerna I: 308 av herr Petrén m. fl. och II: 410 av herr Strandh m. fl.,

7) de likalydande motionerna I: 309 av herr Petrén m. fl. och II: 411 av herr Hagberg i Malmö m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 310 av herrar Eskilsson och Werner samt II: 409 av herrar Norup och Nilsson i Svalöv,

9) de likalydande motionerna I: 311 av herrar Weiland och Björck samt II: 413 av herrar Åqvist och Rosén,

10) motionen I: 312 av herr Gottfrid Karlsson, samt

11) motionen II: 406 av herr Kollberg

mätte, i den mån de icke kunna anses besvarade genom

vad utskottet ovan anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd.

Stockholm den 6 mars 1951.

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sjödahl, Heüman, Gustaf Elofsson, Franzon, Petrén, Ramberg, Niklasson, Wehtje, Snygg och Ebbe Ohlsson samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Sundström, Hagberg i Malmö, Nilsson i Kristinehamn, Olofsson, Gunnarsson, Strandh, Kärrlander och Johnsson i Skoglösa.

Reservation

av herrar *Petrén, Wehtje, Ebbe Ohlsson, Kristensson* i Osby, *Hagberg* i Malmö, *Gunnarsson* och *Strandh*, vilka ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»Penningvärdets bevarande måste vara en viktig målsättning för den ekonomiska politiken. Konsumtion och investeringar måste därför hållas inom ramen för tillgängliga resurser. Med hänsyn till nu rådande inflationskonjunktur bör en ytterligare investeringsbegränsning övervägas. Som ett led i åtgärderna att begränsa investeringarna har i föreliggande proposition nr 33 föreslagits införande av en tillfällig investeringsskatt. Mot bakgrunden av dagens kritiska läge vill utskottet ej motsätta sig anlitande av en investeringsskatt som en rent tillfällig åtgärd i investeringsbegränsande syfte.

En investeringsskatt inger emellertid allvarliga principiella betänkligheter särskilt med tanke på investeringarnas betydelse för produktion och ekonomiskt framåtskridande. En skatt på investeringar är vidare ett ingrepp i gällande avskrivningsregler, vilka ha samband med avvägningen av bolagsbeskattningen. Det är också skäl erinra därom att den fria avskrivningsrätten är en för näringslivet viktig tillgång, som på lång sikt verkar konjunkturutjämnande och befrämjar produktionen. Den har dessutom underlättat för företagen att förbättra de sociala anordningarna för de anställda. Den konsolidering, som till betydande del genom den fria avskrivningsrätten kunnat genomföras inom ett stort antal företag, har väsentlig

betydelse, när det gäller att motverka arbetslöshetskriser. En investeringskatt kan därför inte tänkas annat än som en högst tillfällig åtgärd om ej skadeverkningar skola uppstå.

I en rad motioner ha invändningar rests och ändringsförslag framlagts beträffande olika avsnitt av det föreliggande förslaget. Här nedan redovisas de enligt utskottets mening väsentligaste invändningarna mot skattens utformning.

Den kommer att drabba ojämnt. De framåtgående företagen komma alldeles särskilt att drabbas av skatt på varulagerökning, då med stigande omsättning som regel erfordras ett större varulager för rörelsens bedrivande. Att vid beräkningen av varulagerökningen som jämförelselager fixera lagret den 31 december 1949 kan komma att verka orättvist, då på grund av importsvårigheter eller andra speciella orsaker lagret vid denna tidpunkt kan ha varit onormalt lågt. Skatten tar ej sikte på den totala investeringsökningen utan på om ändring skett i ettdera investeringen i inventarier eller lager. Vissa slag av rörelseidkare (såsom agenturfirmer m. fl.) vilka vilja avsätta medel till pensions- och andra personalstiftelser kunna drabbas av skatten oberoende av om ökning av inventarier och lager skett eller ej. Önskvärda lagerökningar bl .a. i bränslen, vissa industri- och jordbruksprodukter ha ej undantagits från skatteläggning. Skatten bör medföra så få ingrepp som möjligt i det ekonomiska livet, varför den gräns som satts för omsättningen, 200 000 kronor, är för låg.

Med tanke på att skatten enligt det föreliggande förslaget endast är avsedd att tillämpas under ett år kan man avstå från ändring på en del av dessa punkter. På vissa områden äro dock ändringar oungångligen nödvändiga.

Vi befinna oss f. n. i ett läge, då bl. a. vår råvaruförsörjning inger allvarliga farhågor. Mot bakgrund av det kritiska världsläget är det viktigt, att olika möjligheter till import och upplagring av för folkförsörjningen särskilt viktiga förnödenheter tillvaratagas. Härvid går det ej att enbart förlita sig till statliga initiativ och statlig upphandling. Som exempel på dylika förnödenheter må nämnas bränslen samt vissa industri- och jordbruksprodukter. Om undantag för investeringsskatt ej beviljas i detta sammanhang, föreligger risk för att värdefull enskild upplagring icke kommer till stånd. Som skäl för undantag bör lämpligen kunna få åberopas förord av statlig myndighet t. ex. Riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, Bränslekommissionen, Jordbruksnämnden och Industrikommissionen.

Investeringskatten är föreslagen som en investeringsbegränsande åtgärd, och det kan då inte framstå annat än som mycket anmärkningsvärt, att skatten enligt förslaget erhåller retroaktiv verkan. Skatten skall enligt förslaget utgå på investeringar verkställda under det beskattningsår för vilket taxering verkställs år 1952. Detta innebär, att företag, som ej ha sitt räkenskapsår löpande per kalenderår, kunna komma att drabbas av skatt på investeringar verkställda i vissa fall så långt tillbaka som i mars månad 1950. Det är vidare att beakta, att bindande avtal om maskin- och inventarieförvärv, som bli effektuerade under år 1951, många gånger träffats

lång tid ibland åratat innan planerna på en investeringsskatt voro kända, vilket de blevo först i oktober 1950. Det är obegripligt, hur skatten i här relaterade fall skall kunna verka investeringsbegränsande. I propositionen föreslås, att i dylika fall undantag skall medgivas endast när avsevärda betalningssvårigheter föreligga. Detta är en avgränsningsregel, som rent principiellt inte kan vara godtagbar och som skulle leda till tidsödande och besvärligt granskningsarbete av den nämnd, som förutsättes skola handha dylika ärenden.

Undantagna från investeringsskatt äro enligt propositionen rörelseidkare, vars sammanlagda omsättning under beskattningsåret icke överstiger 200 000 kronor. Detta innebär, att mycket stora grupper inom detaljhandeln och småindustrien skulle drabbas av skatten. Det merarbete, som skattskyldiga och myndigheter härvid komma att få vid taxeringen, torde inte stå i rimlig proportion till den med investeringsskatten avsedda effekten. Utskottet anser sig därför böra föreslå en höjning av omsättningsgränsen från 200 000 till 300 000 kronor.

I anledning av vad som anförts i vissa motioner får utskottet framhålla att man beträffande oljeväxtodlingen torde kunna räkna med dels prissänkning och dels arealökning. För föreningar, som huvudsakligen lagra raps, kunna bestämmelserna förhindra varje ökning av den dolda reserven i varulagret. Bestämmelserna i anvisningarna till 4 § punkt 1 första stycket innebära, att den ingående dolda reserv, som vid lagerökning icke får ökas utan att investeringsskatt utgår, vid prissänkning skall anses motsvara skillnaden mellan återanskaffningsvärdet av jämförelselagret vid 1951 års utgång, å ena sidan, och det bokförda värdet, å andra sidan. Utskottet finner det rimligt, att den dolda reserven i jämförelselagret i kronor räknat får bibehållas även då prissänkning föreligger. Utskottet föreslår därför, att nämnda anvisningspunkt jämkas i enlighet härmed.

I anvisningarna till 13 § har stadgats att uppgiftsskyldigheten beträffande varulager i vissa fall kan få fullgöras genom intyg av auktoriserad revisor. Departementschefen har i propositionen uttalat, att intyg av auktoriserad revisor även i annat fall än som i nämnda anvisningspunkt avses kan tänkas godtagas beroende på beskattningsnämndernas bedömande i varje särskilt fall. Utskottet finner skäligen uttala att företag, som för beskattningsåret icke haft auktoriserad revisor som ordinarie revisor i företaget men väl av handelskammare godkänd granskningsman, icke böra vara utestängda från möjlighet att fullföra uppgiftsskyldigheten beträffande varulagret genom intyg av sådan godkänd granskningsman i de fall då speciella svårigheter föreligga att beräkna anskaffningsvärdena. Förutsättningarna för att sådant intyg skall kunna godkännas skola givetvis vara, att de uppgifter som lämnas beträffande lagervärderingen och omständigheterna i övrigt giva vid handen, att de i intyget lämnade uppgifterna äro riktiga. Det blir beroende på beskattningsmyndigheternas godkännande i varje särskilt fall om uppgiftsskyldigheten skall få fullgöras genom dylikt intyg, och ett missbruk av denna möjlighet — som förutsättes bliva utnytt-

jad endast i undantagsfall — synes därför knappast behöva befaras. Efter anmaning av beskattningsmyndighet skall givetvis under alla förhållanden utredning om anskaffningsvärdena företes.

Beträffande bestämmelsen i 7 § angående avsättningar till andra personalstiftelser än pensionsstiftelser får utskottet framhålla, att denna bestämmelse givetvis icke innebär, att avdrag för avgifter till av skogsindustrierna bildade stiftelser, som avses i propositionen nr 68 med förslag till förordning om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för avgifter till vissa stiftelser m. m. och liknande äldre författningar, skall föranleda taxering till investeringsskatt på grund av att dessa avgifter delvis skola tillfalla vissa företagsstiftelser.

Dagen för ikraftträdandet har i förordningen satts till den 1 januari 1952. Med hänsyn till att även rörelseidkare, vars räkenskapsår avslutas före den 31 december 1951, bör ha möjlighet att erhålla förhandsbesked från den i 11 § omförmälda nämnden, synes ikraftträdandet böra sättas till den 1 juli 1951. Utskottet föreslår därför sådan ändring av ikraftträdandebestämmelsen.

I den mån de i anledning av propositionen väckta motionerna icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört får utskottet avstyrka bifall till desamma.

I detta sammanhang har utskottet till behandling upptagit de vid riksdagens början väckta likalydande motionerna I: 151 och II: 197. I dessa motioner har anhållits om utredning angående ett slopande av den fria avskrivningsrätten å maskiner och inventarier samt om ett borttagande av skattefrihet eller skatteuppskov för investerings- eller konjunkturfonder. Vidare ha motionärerna hemställt om utredning av frågan rörande en skärpt och förbättrad förmögenhetsbeskattning. Utskottet har vid sitt ställningstagande till frågan om införandet av en tillfällig investeringsskatt understrukit vikten av att den fria avskrivningen lämnas orubbad. Utskottet kan icke finna att vad motionärerna anfört motiverar att frågan om den fria avskrivningsrätten och därmed sammanhängande problem nu upptages till förnyad prövning. Utskottet avstyrker sålunda motionerna i denna del. Vad angår yrkandet om utredning angående en skärpt och förbättrad förmögenhetsbeskattning, får utskottet erinra om att föregående års riksdag på hemställan av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 46 hos Kungl. Maj:t anhållit om en allsidig och förutsättningslös utredning rörande bl. a. taxeringsförfarandet. Med hänsyn härtill och då utskottet förutsätter att vid denna utredning jämväl frågan om förmögenhetsstaxeringen kommer under bedömande anser sig utskottet böra avstyrka motionerna jämväl i denna del.

Utskottets hemställan.

Under återopande av vad sålunda anförts, får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 33 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående en tillfällig skatt i syfte att motverka vissa investeringar i varulager och inventarier (investeringsskatt) med den ändring, att 2 och 11 §§ samt 13 § 1 och 2 mom., anvisningarna till 2 och 10 §§, punkt 1 av anvisningarna till 4 § samt bestämmelsen om ikraftträdandet erhålla följande som *utskottets förslag* betecknade lydelse:

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

2 §.

Från skyldighet att — — — (= utskottet s. 44 rad 19 uppifrån—rad 9 nedifrån) — — — överstiger 300 000 kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

11 §.

11 §.

Undantag må, helt eller delvis, medgivas

Undantag må, helt eller delvis, medgivas

a) från bestämmelserna i 4 § i fråga om skattskyldig, som påbörjat rörelsen under beskattningsåret eller kort tid dessförinnan eller vars jämförelselager på grund av eldsvåda eller därmed jämförlig händelse varit onormalt lågt;

a) från bestämmelserna i 4 § i fråga om skattskyldig, som påbörjat rörelsen under beskattningsåret eller kort tid dessförinnan eller vars jämförelselager på grund av eldsvåda eller därmed jämförlig händelse varit onormalt lågt;

b) från bestämmelserna i 4 och 5 §§, därest fråga är om lagerökning eller inventarieförvärv, som föranletts av övertagande av annat företags verksamhet eller som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet;

b) från bestämmelserna i 4 och 5 §§, därest fråga är om lagerökning eller inventarieförvärv, som föranletts av övertagande av annat företags verksamhet eller som tillkommit på direkt föranstaltande av vederbörlig statlig myndighet eller som förordas av sådan myndighet;

c) från bestämmelserna i 5 §, därest fråga är om inventarieförvärv, varom bindande avtal träffats före den 1 oktober 1950, och tillämpningen av bestämmelserna skulle medföra avsevärda betalningssvårigheter för den skattskyldige.

c) från bestämmelserna i 5 §, därest fråga är om inventarieförvärv, varom bindande avtal träffats före den 1 oktober 1950.

Kungl. Maj:ts förslag:

Utskottets förslag:

Frågor om medgivande av dylika undantag skola handläggas av en av Kungl. Maj:t utsedd nämnd. Nämnden, för vilken Kungl. Maj:t utfärdar instruktion, skall bestå av fem ledamöter med suppleanter, en för varje ledamot. Konungen förordnar en av ledamöterna att vara ordförande i nämnden och annan ledamot att vid förfall för ordföranden tjänstgöra i sådan egenskap. Ordföranden skall vara eller hava varit innehavare av domarämbete. Övriga ledamöter skola utses så att i nämnden komma att företrädas insikt och erfarenhet beträffande näringsliv och taxeringsfrågor.

Mot nämndens beslut må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola hava inkommit till finansdepartementet sist å tjugonde dagen efter den dag klaganden erhållit del av beslutet. Ändå att klagan föres går beslutet i verkställighet, där Kungl. Maj:t icke annorlunda förordnar.

13 §.

13 §.

1 m o m. Till ledning för — — — (= utskottet s. 44 rad 6 nedifrån—s. 46 rad 17 uppifrån) — — — den 1 juli 1951.

B) att följande motioner — — — (= utskottet s. 46 rad 18 uppifrån—s. 47 rad 2 uppifrån) — — — lämnas utan åtgärd.»